

RESOLUCIÓN (Expte. S 1/2007. Autoescolas de Vigo).

Pleno

Sres.:

D. José Antonio Varela González, Presidente
D. Fernando Varela Carid, Vogal
D. Alfonso Vez Pazos, Vogal

En Santiago de Compostela, a 27 de decembro de 2007.

O Pleno do TGDC, coa composición expresada no encabezamento, e sendo relator o vogal don Alfonso Vez Pazos, ditou a seguinte Resolución no expediente S 1/2007. Autoescolas de Vigo (1/2005, do SGDC), iniciado en virtude da denuncia do Subdelegado do Goberno en Pontevedra do 5 de outubro de 2004, pola posible existencia dun acordo de prezos entre as autoescolas que realizan os seus exames en Vigo que podería ser contrario á Lei 16/1989, do 17 de xullo, de Defensa da Competencia (en diante LDC).

ANTECEDENTES

EXPEDIENTE TRAMITADO ANTE O SGDC:

- 1º.- O 5 de febreiro de 2004, o subdelegado do Goberno en Pontevedra remitiu un escrito á Dirección Xeral de Defensa da Competencia, do Ministerio de Economía, comunicando un posible acordo de prezos entre as autoescolas que realizan os seus exames na cidade de Vigo, xa que tal conduta podería estar prohibida polo artigo 1 da Lei 16/1989, de 17 de xullo, de defensa da competencia. Xunto ao escrito, acompañaba copia dunha información publicada o 4 de febreiro de 2004 no diario La Voz de Galicia titulada "*Las sesenta autoescuelas de Vigo eluden la competencia fijando precios idénticos*".
- 2º.- Ante tal información, a Dirección Xeral de Defensa da Competencia acordou levar a cabo unha información reservada, ao abeiro do disposto no artigo 36.3 LDC.
- 3º.- O 4 de marzo de 2004, a Dirección Provincial de Tráfico remitiu a relación de escolas particulares de condutores que realizan probas de aptitude no centro de

exame de Vigo.

4º.- O 8 de xuño de 2004, a Dirección Xeral de Defensa da Competencia solicitou ó Instituto Galego de Consumo que realizara unha inspección das autoescolas denunciadas, levantando as actas correspondentes, nas que debería consta-la seguinte información (f. 12 e 13):

1. Información referente á posible pertenza das autoescolas a calquera asociación ou federación de autoescolas.

2. Tarifas aplicadas nos anos 2003 e 2004, con indicación da data de revisión, de se-lo caso, detalladas polos seguintes conceptos:

- *Gastos de inscrición: matrícula.*
- *Prezo de cada clase teórica ou do curso e as clases que este inclúe.*
- *Prezo de cada clase práctica e a súa duración.*
- *Prezo das taxas de dereitos de exame.*
- *Prezo da renovación da documentación anteriormente citada.*
- *Cursos completos: contido e prezos, así como a inclusión ou non do correspondente Imposto sobre o Valor Engadido nos citados prezos, con achega da fotocopia do cadro de tarifas exposto ó público actualmente.*

3. Número de vehículos, en réxime de propiedade, aluguer ou calquera outra modalidade, cos que conta cada autoescola para a impartición das clases prácticas durante o ano 2003.

4. Número de profesores da autoescola para a impartición das clases teóricas e prácticas no ano 2003.

5. Datas nas que se modificaron as tarifas dende o ano 2003 ata hoxe.

6. Estrutura de custos e sistema de fixación das últimas tarifas aplicadas e vixentes actualmente.

7. Indicar se o local onde se encontra o domicilio social da autoescola o é a título de propiedade, aluguer, usufruto ou calquera outra modalidade.

8. Volume de negocio durante o ano 2003.

5º.- O 19 de novembro de 2004, o Instituto Galego de Consumo remitiu á Dirección Xeral de Defensa da Competencia copia das actas e documentación solicitada.

- 6º.- O 10 de outubro de 2005, a Dirección Xeral de Defensa da Competencia remitiu ó Servizo Galego de Defensa da Competencia (en diante SGDC) unha nota sucinta en relación con esta denuncia, por entender que non existía afectación a un ámbito superior ó da Comunidade Autónoma de Galicia nin ó conxunto do mercado nacional.
- 7º.- O 20 de outubro de 2005, o SGDC comunicou á Dirección Xeral de Defensa da Competencia que consideraba ós órganos galegos de defensa da competencia competentes para a instrución e resolución do expediente.
- 8º.- En escrito do 3 de novembro de 2005 (rexistro de entrada no SGDC o 10 de novembro), a Dirección Xeral da traslado da comunicación inicial e actuacións posteriores o que, segundo informa, comunica á Subdelegación do Goberno en Pontevedra.
- 9º.- O SGDC, tras decidir continuar coa fase de información reservada iniciada polo órgano estatal, compilou diversas novas de prensa sobre o presunto acordo de prezos entre as autoescolas de Vigo, sendo especialmente significativa unha entrevista publicada en *La Voz de Galicia* o 5 de febreiro de 2004 con D. A. A. B., presidente da Asociación Provincial de Autoescolas de Pontevedra, que afirmaba, entre outras cousas: "*Hacemos un estudio anual de costes y luego cada autoescuela lo acata o lo asume si quiere. (...) hacemos el estudio cada año, lo presentamos y luego el que quiere lo acepta o no.*" (f. 780 e 781).
- 10º.- Á vista da información obtida, de acordo co disposto polo artigo 37.1 da LDC, o 20 de marzo de 2006, por providencia da subdirectora xeral de Defensa da Competencia, foi incoado expediente sancionador ás seguintes entidades:
- Autoescolas:
- A) A Cañiza: CAÑIZA.
  - B) A Guarda: ELI'S, MIÑO, S. TELMO.
  - C) As Neves: AS NEVES.
  - D) Baiona: MONTE REAL (2 centros).
  - E) Gondomar: S. BENITO, TURBO.
  - F) Mondariz: MONDARIZ.
  - G) Mos: LUSANT.
  - H) Nigrán: COYA, FARO (2 centros), VAL MIÑOR.
  - I) O Covelo: COVELO

- J) O Porriño: ANDURIÑA, LA GUÍA, PASO.
- K) O Rosal: O ROSAL.
- L) Oia: OYA.
- M) Pontareas: PEÑA, QUEIMADELOS.
- N) Redondela: CESANTES, FARO, REDONDELA, RODA (2 centros).
- O) Salceda de Caselas: CASELAS, S. GREGORIO.
- P) Tomiño: S. TELMO, TOMIÑO.
- Q) Tui: ALOYA, S. TELMO, TUY.
- R) Vigo: A52, A PONTE, ALONSO, ANXO, ARENAL, BALAÍDOS, BOSCO, CALVARIO, CARACAS, CASABLANCA, CASELAS, CASTELAO (2 centros), COYA, DE LUIS, D L, DOBLADA (3 centros), ESPAÑA, FARO (4 centros), FONTÁN, FRAGOSO, GARFIELD, HISPANIDAD, JARAMA, LA GUÍA, LUSANT, MONTE REAL, OLÍVICA, O'SE ALQUILA, QUYARO, RALLY, RANDE, RODA, S. BENITO, (2 centros), S. JOSÉ, SALABERRI, SALMAR, SISO (2 centros), STOP, TOURAL, TRAVESÍA, VIAL, VIGO.

- Asociación Provincial de Autoescuelas de Pontevedra (Asociación, de seguido).

11º.- Con data 15 de xuño de 2006 a xefa do SGDC ditou Providencia ampliando a imputación a catro novas autoescolas: COCA, de Redondela; AVENIDA, GTI e S. JOSÉ (Travesía de Vigo), de Vigo.

12º.- Das autoescolas imputadas no expediente, a autoescola RODA, de Paseo da Xunqueira, 39, baixo, en Redondela, cesou na súa actividade en 2003, pasando a denominarse autoescola COCA, que iniciou a súa actividade o 3 de novembro de 2003, segundo comunicou a Xefatura Provincial de Tráfico.

A autoescola ZAS comunicou que cesou na súa actividade o 5 de maio de 2003. Ó longo da instrución, compróbase que nesa data ZAS foi absorbida pola autoescola DOBLADA.

13º.- O 28 de abril de 2006, o Servizo solicitou información á Asociación e ás autoescolas imputadas. A solicitude de información tivo que ser reiterada a algunhas autoescolas, sendo as autoescolas ESPAÑA e SISO as que amosaron unha actitude máis reiterada de falta de colaboración co SGDC ó longo da instrución do expediente.

14º.- Tras executar as dilixencias de instrución, con data 11 de xaneiro de 2007 a

subdirectora xeral de Defensa da Competencia acordou mediante providencia o sobresemento parcial do expediente 1/2005 respecto de algunhas das autoescolas inicialmente imputadas.

15º.- O 15 de xaneiro de 2007, finalizada a instrución pertinente, o SGDC elaborou o informe-proposta, no que foron fixados os feitos considerados acreditados e se cualificaron de acordo co establecido na LDC. O informe-proposta, xunto co expediente, foi remitido ao TGDC.

16º.- Sobre a base da súa avaliación dos feitos, o SGDC propón ao Tribunal Galego de Defensa da Competencia:

“Primeiro: Declare acreditada a existencia dunha práctica prohibida polo art. 1.1.a) da Lei 16/1989, do 17 de xullo, de defensa da competencia (LDC), consistente na recomendación colectiva de prezos por parte da Asociación Provincial de Autoescolas de Pontevedra ós seus asociados.

Segundo: Declare acreditada a existencia dunha práctica concertada, prohibida polo art. 1.1.a) da LDC, consistente na fixación de prezos para a obtención do carné de conducir tipo B entre as autoescolas seguintes:

A Guarda: ELI'S, MIÑO, S. TELMO.

Baiona: MONTE REAL (2 centros).

Gondomar: S. BENITO.

Mondariz: MONDARIZ.

Mos: LUSANT.

Nigrán: COYA, FARO (2 centros), VAL MIÑOR.

O Covelo: COVELO.

O Porriño: ANDURIÑA, LA GUÍA, PASO.

O Rosal: O ROSAL.

Oia: OYA.

Ponteareas: PEÑA, QUEIMADELOS.

Redondela: CESANTES, COCA, FARO, REDONDELA, RODA.

Salceda de Caselas: CASELAS, S. GREGORIO.

Tomiño: S. TELMO, TOMIÑO.

Tui: ALOYA, S. TELMO, TUY.

Vigo: A52, A PONTE, ANXO, ARENAL, BALAÍDOS, BOSCO, CALVARIO, CARACAS, CASABLANCA, CASELAS, CASTELAO (2 centros), COYA, DE LUIS, D L, DOBLADA (3 centros), ESPAÑA, FARO (4 centros), FONTÁN, FRAGOSO, GARFIELD, GTI, HISPANIDAD, JARAMA, LA GUÍA, LUSANT, MONTE REAL, OLÍVICA, O'SE ALQUILA, QUYARO, RALLY, RODA, S. BENITO, (2 centros), S. JOSÉ (2 centros), SALABERRI, SALMAR, SISO (2 centros), STOP, TOURAL, TRAVESÍA, VIAL, VIGO.

Terceiro: Declare responsables destas condutas á Asociación Provincial de Autoescolas de Pontevedra e ós titulares das autoescolas mencionadas no punto anterior.

Cuarto: Intime ós responsables para que cesen nesas prácticas e no sucesivo se absteñan de realizalas, segundo prevé o art. 9º da LDC, restablecendo a efectiva competencia no sector.

Quinto: Imponha á Asociación Provincial de Autoescolas de Pontevedra, e de se-lo caso ós seus representantes legais, así como ós titulares das autoescolas citadas no punto segundo, multas acordes coa gravidade da conduta.

Sexto: Ordene a publicación, a costa dos responsables, da parte dispositiva da resolución que se adopte no Diario Oficial de Galicia.

Sétimo: Adopte calquera outro pronunciamento previsto no artigo 46 da LDC”.

17º.- O listado de autoescolas recollido no punto anterior, supón que, segundo a instrucción, non participaron na concertación de prezos, as seguintes 6 autoescolas inicialmente imputadas: AS NEVES, ALONSO, AVENIDA, CAÑIZA, RANDE e TURBO.

EXPEDIENTE TRAMITADO ANTE O TGDC:

18º.- Con data 15 de xaneiro de 2007 tivo entrada no TGDC o expediente do SGDC identificado por este co número 1/2005, xunto co correspondente informe-proposta, tal e como esta previsto no artigo 37.3 da LDC.

19º.- Con data 18 de xaneiro de 2007, o Pleno do TGDC admitiu a trámite o expediente, que foi identificado co número S 1/2007. “Autoescolas de Vigo”, designando como relator do mesmo, segundo a correspondente quenda, ao vogal don Alfonso Vez Pazos. Así mesmo concedeuse prazo de 15 días aos interesados para a vista do expediente, a solicitude de celebración de Vista Oral e para que propuxeran cantos medios de proba xulgaran oportunos aos seus intereses.

Neste trámite, con data 30 de xaneiro de 2007, compareceu para examinar o expediente dona L. D. L., en representación da Asociación.

O 9 de febreiro de 2007 presentaron proposición de proba os interesados que de seguido se relacionan, que ademais especificaron o domicilio onde querían

recibir as notificacións:

- D. M. P. M., titular da autoescola PEÑA de Ponteareas.
- D. A. B. F., representante das sociedades mercantís Porriño, S.L., Automovilística Faro, S.L., e Autoescuela Venezuela, S.L., titulares das autoescolas PASO do Porriño, FARO, as dúas seccións de Nigrán, a sección de Redondela e as 4 seccións de Vigo, e SALABERRI de Vigo.
- D.ª H. G. F., titular da autoescola O'SE ALQUILA de Vigo.
- D.ª M. J. M. M. S., representante da sociedade mercantil Autoescuela Oteva Olívica, S.L., titular da autoescola OLÍVICA de Vigo.
- D. J. M. S. T., xunto con D. J. M. R. A., representantes da sociedade mercantil Autoescuela Montereal, S.L., titular das autoescolas MONTE REAL, as dúas seccións de Baiona e a sección de Vigo.
- D. C. G. V. e J. R. S. S.: A Guarda Miño Autoescuela, S. L., titular da autoescola MIÑO da Guarda.
- D. L. S. H., titular da autoescola LUSANT, seccións de Mos e Vigo.
- D. J. F. B., representante da sociedade mercantil Academia La Guía, S.L., titular da autoescola LA GUÍA, seccións do Porriño e Vigo.
- D.ª M. D. Q. A., representante da sociedade mercantil Autoescuela Jarama 2000, S.L., titular da autoescola JARAMA de Vigo.
- D.ª F. V. C., representante da sociedade mercantil Centro de Formación Vial Hispanidad. S.L., titular da autoescola HISPANIDAD de Vigo.
- D.ª J. M. A. P., representante da sociedade mercantil Centro de Formación Vial GTI, S.L., titular da autoescola GTI de Vigo.
- D. F. G. M., titular da autoescola FRAGOSO de Vigo.
- D.ª E. P. V. e D. J. M. P. V., representantes da Comunidade de Bens Autoescuela Fontán C.B., titular da autoescola FONTÁN de Vigo.
- D. C. O. P., representante da sociedade mercantil M. C. M. Á., S.L., titular da autoescola ESPAÑA, de Vigo.

- D. E. M. R., titular da autoescola ELI'S da Guarda.
- D. A. R. B., representante da sociedade mercantil Autoescuela Doblada, S.L., titular da autoescola DOBLADA, as tres seccións de Vigo.
- D. J. L. H. C., representante da sociedade mercantil Escuelas de Conductores de Luis, S.L., titular da autoescola D L de Vigo e DE LUIS de Vigo.
- D. J. F. R. C., representante da sociedade mercantil Autoescuela Coya, S.L., titular da autoescola COYA, seccións de Nigrán e Vigo.
- D. F. R. L., representante da sociedade mercantil Autoescola Coca, S.L., titular da autoescola COCA de Redondela.
- D. V. A. D. S., titular da autoescola CESANTES, de Redondela.
- D. J. C. G. S., representante da sociedade mercantil Autoescola Castelao, S.L., titular da autoescola CASTELAO, as dúas seccións de Vigo.
- D. E. A. P., titular da autoescola CASELAS, seccións de Salceda de Caselas e Vigo.
- D. C. F. M., representante da sociedade mercantil Garauto Fernández, S.L., titular da autoescola CASABLANCA de Vigo.
- D. M. A. P., representante da sociedade mercantil Autoescuela M. A. P., S.L., titular da autoescola CARACAS de Vigo.
- D. U. C. P., titular da autoescola CALVARIO de Vigo.
- D. A. R. G., representante da sociedade mercantil Autoescuela Balaídos, S.L., titular da autoescola BALAÍDOS de Vigo.
- D. Á. A. B.. Presidente da Asociación Provincial de Autoescolas de Pontevedra.
- D. J. V. L., titular da autoescola COVELO, do Covelo.
- D. F. R. P., titular da autoescola O ROSAL, do Rosal.
- D. G. P. A., representante da sociedade mercantil Breogán Vigo, S.L., titular da autoescola VIGO de Vigo.

- D. I. E. V. Á., representante da sociedade mercantil Enseñanzas Automovilísticas, S.L., titular da autoescola VIAL de Vigo.
- Dª M.ª D. C. C., representante da sociedade mercantil Autoescuela Valmiñor, S.L., titular da autoescola VAL MIÑOR de Nigrán.
- D. C. Á. G., representante da sociedade mercantil Autoescuela Travesía, S.L., titular da autoescola TRAVESÍA de Vigo.
- D. Á. G. F. e F. C. S., Autoescuela Toural, CB, titular da Autoescuela Toural, de Vigo.
- D. J. A. E. M., representante da sociedade mercantil Autoescuela Tomiño, S.L., titular das autoescolas TOMIÑO de Tomiño e TUY de Tui.
- D. J. R. Q.M.e D. F.J.D. J., resesentantes da sociedade mercantil I. y Á., S.L., titular da autoescola ARENAL de Vigo e STOP de Vigo.
- D. M. G. G.C. representante da sociedade mercantil Autoescuela San Telmo, S.L., titular da autoescola S. TELMO, seccións da Guarda, Tomiño e Tui.
- D. C. Y. R., representante da sociedade mercantil Y. R., S.A.L., titular da autoescola S. JOSÉ, dúas seccións de Vigo.
- D. J. B. R. B., representante da sociedade mercantil Autoescuela y Técnicos Contables San Gregorio, S.L., titular da autoescola S. GREGORIO de Salceda de Caselas.
- D. J. A. G. R., representante da sociedade mercantil Formavial, S.L., titular da autoescola S. BENITO, a sección de Gondomar e as dúas seccións de Vigo.
- D. R. O. S. M., titular da autoescola SALMAR de Vigo.
- D. M. B. F., titular da autoescola RODA, seccións de Redondela e Vigo.
- D. M. G. E., titular da autoescola REDONDELA, de Redondela.
- D. L. M. F. L., titular da autoescola RALLY de Vigo.
- D. V. R. G., representante da sociedade mercantil Quayaro, S.L., titular da

autoescola QUYARO, seccións de Vigo.

- D. J. C. Á. T., Queimadelos Portu, S. L., titular da Autoescola QUEIMADELOS, de Ponteareas.
- D. Á. A. B., titular da autoescola ANXO, de Vigo.
- D. A. A. S., titular da autoescola ANDURIÑA do Porriño.
- D. V. G. P. e D.ª M.ª E. G. G., representantes da Comunidade de Bens Autoescola Aloya, titular da autoescola ALOYA de Tui.
- D. R. G. S., representante da sociedade mercantil Formación Vial A-52, S.L., titular da autoescola A52 de Vigo.
- D. J. Á. O. R., representante da sociedade mercantil Enseñanzas Automovilísticas Cabral, S.L., titular da autoescola A PONTE de Vigo.

20º.- Non presentaron proposición de proba os titulares das autoescolas MONDARIZ, do Concello de Mondariz, BOSCO, OYA e SISO (2 seccións) de Vigo, se ben o titular da autoescola OYA, D. J. M. S. T., presentounas como representante da sociedade mercantil Autoescuela Montereal, S.L., titular das autoescolas MONTE REAL, con dúas seccións en Baiona e unha en Vigo.

21º.- As solicitudes presentadas, idénticas no seu contido e forma, solicitaban os seguintes medios de proba documental:

1º.- Que se dirixa oficio á Xefatura Provincial de Tráfico de Pontevedra a fin de que:

a.- Remita ao Tribunal Galego de Defensa da Competencia listado dos titulares das escolas de condutores da provincia de Pontevedra.

b.- Informe sobre se o listado enviado en data 4 de maio de 2005 ao *Ministerio de Economía y Hacienda, Subdirección General de Conductas Restrictivas de la Competencia*, referíase unicamente ao nome comercial das autoescolas.

2º.- Que se requira á Confederación Nacional de Autoescolas a fin de que certifique se por dita entidade se elaborou unha análise do mercado do sector de autoescolas correspondente ao 2005.

Asemade, os escritos presentados por D. J. V. L., titular da autoescola COVELO, do Covelo, e D. F. R. P., titular da autoescola O ROSAL, do Rosal,

idénticos tanto en forma como en contido aos demais, engaden que a Xefatura Provincial de Tráfico de Pontevedra certifique que as súas correspondentes autoescolas son as únicas existentes nos respectivos concellos de Covelo e O Rosal.

En ningún dos escritos presentados efectúase solicitude de vista oral.

22º.- O Pleno acordou, mediante Auto de data 26 de marzo de 2007, incorporar ao expediente os documentos aportados co escrito de denuncia inicial e os documentos incorporados ao expediente tramitado polo SGDC co número 1/2005, requirir á Asociación a remisión ao TGDC dos seus orzamentos correspondentes ao período 2003-2007 e a Xefatura Provincial de Tráfico de Pontevedra para que lle informe sobre os seguintes extremos:

1º.- Titularidade das autoescolas imputadas e posibles cambios na mesma desde o 2003 ata a actualidade.

2º.- Localidades onde se celebran exames para a obtención do permiso de circulación de tipo B na provincia de Pontevedra correspondentes aos anos 2003, 2004, 2005 e 2006.

3º.- Número de matrículas para a obtención do permiso de circulación tipo B tramitadas nos anos 2003, 2004, 2005 e 2006 correspondentes á provincia de Pontevedra.

4º.- Información desagregada, para cada unha das autoescolas que realizan o exame na cidade de Vigo, do número de matrículas tramitadas para a obtención dos permisos de circulación do tipo B na provincia de Pontevedra nos anos 2003, 2004, 2005 e 2006.

O Pleno acordou rexeitar todos os demais medios de proba propostos polos interesados por considerar que as informacións a obter non incidirían na cualificación xurídica dos feitos nin gardarían relación coas presuntas infraccións imputadas, así como rematar o expediente mediante o trámite de conclusións escritas, sen celebración de Vista pública.

23º.- Con data 3 de abril de 2007, e entrada no TGDC o 10 de abril de 2007, a Asociación remitiu a información solicitada.

24º.- Con datas 14 de maio de 2007 (entrada no TGDC o 15 de maio de 2007) e 23 de maio de 2007 (entrada 28 de maio de 2007), a Xefatura Provincial de Tráfico de Pontevedra remitiu a información solicitada.

- 25º.- Con data 14 de xuño de 2007 adoptouse polo Vogal Relator a Providencia de resumo de proba que foi notificada aos interesados.
- 26º.- Con data 29 de xuño de 2007 tivo lugar a vista do expediente por unha representante da Asociación.
- 27º.- O 2 de xullo de 2007 presentou valoración de proba D. A. B. F. como presidente da Asociación. Ao non constar no expediente o cambio de presidente da Asociación solicitouse, mediante oficio de data 9 de xullo de 2007, que se acreditase a citada modificación na representación da entidade. En data 13 de xullo de 2007, que tivo entrada no TGDC o 30 de xullo de 2007, recibíuse comunicación da Asociación na que constaba a certificación do secretario do nomeamento como presidente de D. A. B. F., así como copia da correspondente acta da Asemblea na que se produciu o seu nomeamento.
- 28º.- Con data 3 de xullo de 2007 presentaron as súas valoracións de proba os titulares ou representantes das autoescolas anteditas no punto 15º, agás D. M. A. P., titular da autoescola CARACAS, de Vigo.
- 29º.- O 10 de setembro de 2007 adoptouse polo Vogal Relator a Providencia para conclusións, que foi notificada aos interesados.
- 30º.- Con data 27 de setembro de 2007 presentaron as súas conclusións a Asociación Provincial de Autoescuelas de Pontevedra e os titulares ou representantes das anteditas autoescolas, agás D. M. A. P., titular da autoescola CARACAS, de Vigo, e D. J. Á. O. R., titular da autoescola A PONTE de Vigo.

Nos seus escritos reitéranse as alegacións realizadas no seu momento ao Prego de concreción dos feitos que se deron por reproducidas na fase de proba perante este Tribunal.

- 31º.- O Tribunal Galego de Defensa da Competencia deliberou e pronunciouse sobre o presente expediente na súa sesión de Pleno celebrada o día 17 de decembro de 2007.
- 32º.- Son interesados:
- As persoas físicas e xurídicas que de seguido se citan, titulares das autoescolas imputadas:

01. A52:	Formación Vial A-52, S.L.
02. A PONTE:	Enseñanzas Automovilísticas Cabral, S.L.
03. ALOYA:	Comunidade de Bens Autoescola Aloya.

04. ANDURIÑA: **D. A. A. S.**
05. ANXO: **D. Á. A. B.**
06. ARENAL: **I. y Á., S.L.**
07. BALAÍDOS: **Autoescuela Balaídos, S.L.**
08. BOSCO: **D. J. C. V..**
09. CALVARIO: **D. U. C. P.**
10. CARACAS: **D. M. A. P.**
11. CASABLANCA: **Garauto Fernández, S.L.**
12. CASELAS: **D. E. A. P..**
13. CASTELAO: **Autoescuela Castelao, S.L.**
14. CESANTES: **D. V. A. D. S.**
15. COCA: **Autoescuela Coca, S.L.**
16. COVELO: **D. J. V. L.**
17. COYA: **Autoescuela Coya, S.L.**
18. DE LUIS: **Escuelas de Conductores de Luis, S.L.**
19. D L: **Escuelas de Conductores de Luis, S.L.**
20. DOBLADA: **Autoescuela Doblada, S.L.**
21. ELÍ'S: **D. E. M. R.**
22. ESPAÑA: **M. C. M. Á., S.L.**
23. FARO: **Automobilística Faro, S.L.**
24. FONTÁN: **Comunidade de Bens Autoescuela Fontán C.B.**
25. FRAGOSO: **D. F. G. M.**
26. GARFIELD: **GARFIELD, S.L.**
27. GTI: **Centro de Formación Vial GTI, S.L.**
28. HISPANIDAD: **Centro de Formación Vial Hispanidad. S.L.**
29. JARAMA: **Autoescuela Jarama 2000, S.L.**
30. LA GUÍA: **Academia La Guía, S.L.**
31. LUSANT: **D. L. S. H.**
32. MIÑO: **A Guarda Miño Autoescuela, S. L.**
33. MONDARIZ: **MONDARIZ XESTIÓN, S.L.**
34. MONTE REAL: **Autoescuela Monterreal, S. L.**
35. O ROSAL: **D. F. R. P.**
36. OLÍVICA: **Autoescuela Oteva Olívica, S.L.**
37. O'SE ALQUILA: **D.ª H. G. F.**
38. OYA: **D. J. M. S. T.**
39. PASO: **Porriño, S.L.**
40. PEÑA: **D. M. P. M.**
41. QUEIMADELOS: **Queimadelos Portu, S. L.**
42. QUYARO: **Quyaro, S.L.**
43. RALLY: **D. L. M. F. L.**
44. REDONDELA: **D. M. G. E.**
45. RODA: **D. M. B. F.**

- 46. SALABERRI: **Autoescuela Venezuela, S.L.**
- 47. SALMAR: **D. R. O. S. M..**
- 48. S. BENITO: **Formavial, S.L.**
- 49. S. GREGORIO: **Autoescuela y Técnicos Contables San Gregorio, S.L.**
- 50. S. JOSÉ: **Y. R., S.A.L.**
- 51. S. TELMO: **Autoescuela San Telmo, S.L.**
- 52. SISO: **D. E. V. Á..**
- 53. STOP: **I. y Á., S.L.**
- 54. TOMIÑO: **Autoescuela Tomiño, S.L.**
- 55. TOURAL: **Autoescuela Toural, CB**
- 56. TRAVESÍA: **D. C. Á. G.**
- 57. TUY: **Autoescuela Tomiño, S.L.**
- 58. VAL MIÑOR: **Autoescuela Valmiñor, S.L.**
- 59. VIAL: **Enseñanzas Automovilísticas, S.L.**
- 60. VIGO: **Breogán Vigo, S.L.**

- Asociación Provincial de Autoescuelas de Pontevedra.

FEITOS ACREDITADOS

O Tribunal considera probados os seguintes feitos:

- 1º.- Na provincia de Pontevedra existen dous centros de exames para a obtención do permiso de circulación, un deles na cidade de Vigo (e outro na cidade de Pontevedra). As 60 autoescolas radicadas nos concellos do sur da provincia de Pontevedra que de seguido se indican, realizan as probas de aptitude para a obtención do permiso de conducir tipo B no centro de exames de Vigo:

A Guarda: ELI'S, MIÑO, S. TELMO.

Baiona: MONTE REAL (2 centros).

Gondomar: S. BENITO.

Mondariz: MONDARIZ.

Mos: LUSANT.

Nigrán: COYA, FARO (2 centros), VAL MIÑOR.

O Covelo: COVELO.

O Porriño: ANDURIÑA, LA GUÍA, PASO.

O Rosal: O ROSAL.

Oia: OYA.

Ponteareas: PEÑA, QUEIMADELOS.

Redondela: CESANTES, COCA, FARO, REDONDELA, RODA.

Salceda de Caselas: CASELAS, S. GREGORIO.

Tomiño: S. TELMO, TOMIÑO.

Tui: ALOYA, S. TELMO, TUY.

Vigo: A52, A PONTE, ANXO, ARENAL, BALAÍDOS, BOSCO, CALVARIO, CARACAS, CASABLANCA, CASELAS, CASTELAO (2 centros), COYA, DE LUIS, D L, DOBLADA (3 centros), ESPAÑA, FARO (4 centros), FONTÁN, FRAGOSO, GARFIELD, GTI, HISPANIDAD, JARAMA, LA GUÍA, LUSANT, MONTE REAL, OLÍVICA, O'SE ALQUILA, QUYARO, RALLY, RODA, S. BENITO, (2 centros), S. JOSÉ (2 centros), SALABERRI, SALMAR, SISO (2 centros), STOP, TOURAL, TRAVESÍA, VIAL, VIGO.

2º.- As autoescolas recollidas no punto 1º estiveron activas durante os anos 2003, 2004 e 2005, ofertando os seus servizos de ensinanza para a obtención do permiso de conducir tipo B, agás:

- A autoescola RODA, nas seccións de Chapela (Redondela) e Vigo, que informa que iniciou a súa actividade en xaneiro de 2004,
- A autoescola A52 que informa que iniciou as súas actividades en marzo do 2003.

Ademais, DOBLADA informa de que dende xaneiro de 2005, a sección da Av. da Florida xa non pertence á DOBLADA S.L.

RELATIVOS Á COINCIDENCIA DAS TARIFAS

3º.- O diario *La Voz de Galicia* publicou, con datas 01/08/2003, 04/02/2004 e 05/02/2004, que o custo da obtención do permiso de conducir da clase B en Vigo se estimaba sensiblemente maior, e moito menos variado, que na Coruña, a pesar de que se podería supor unha estrutura de oferta de servizos semellante en ámbalas dúas cidades. Segundo o mesmo xornal: "A media provincial de prezos revela que sacarse o carné nas Rías Baixas é tres veces máis caro que na Coruña".

Os prezos aos que fai referencia *La Voz de Galicia* se di que corresponden a unha consulta propia, no caso das autoescolas de Vigo, e a un informe elaborado pola Federación de Consumidores en Acción (Facua), para os prezos da Coruña.

4º.- Durante os anos 2003, 2004 e 2005, e segundo os datos que obran no anexo do expediente instruído polo SGDC, existiu unha notable coincidencia nas tarifas correspondentes aos servizos de ensinanza para a obtención do permiso de conducir tipo B entre autoescolas que examinan na cidade de Vigo. Estas coincidencias danse nos prezos de matrícula, clases teóricas/mes, clases prácticas e curso completo.

- 5º.- As tarifas para a obtención do permiso de conducir tipo B, con IVE, aplicadas maioritariamente polas autoescolas nos anos 2003, 2004 e 2005 son as que se recollen a continuación:

Cadro 1. Tarifas aplicadas maioritariamente polas autoescolas imputadas para a obtención do permiso tipo B durante o ano 2003

Matrícula	145,00 €
Clase teórica / mes	87,00 €
Clase práctica	26,10 €
Curso completo	355,28 €

Cadro 2. Tarifas aplicadas maioritariamente polas autoescolas imputadas para a obtención do permiso tipo B durante o ano 2004

	Tarifas	Incremento sobre o ano anterior (%)
Matrícula	149,37 €	3,01
Clase teórica / mes	89,62 €	3,01
Clase práctica	26,89 €	3,02
Curso completo	365,95 €	3,00

Cadro 3. Tarifas aplicadas maioritariamente polas autoescolas imputadas para a obtención do permiso tipo B durante o ano 2005

	Tarifas	Incremento sobre o ano anterior (%)
Matrícula	155,00 €	3,76
Clase teórica / mes	93,00 €	3,77
Clase práctica	27,97 €	4,01
Curso completo	380,57 €	3,99

6º.- Os conceptos “matrícula”, “clase teórica/mes”, “clase práctica” e “curso completo” son habitualmente empregados polas autoescolas. Na súa análise, o TGDCo non considerou relevantes outros conceptos, xa que non se aplican de maneira xeral nin supoñen unha diferenza substancial no prezo global que aboan os clientes, como é o caso dos gastos de xestión, normalmente incluídos dentro do concepto “matrícula” ou do “curso completo”.

7º.- O concepto de “curso completo”, que habitualmente utilizan as autoescolas investigadas, inclúe matrícula máis catro meses de clases teóricas. A pesar de que existen algunhas diferenzas no número de clases teóricas ofertadas dentro do concepto “curso completo”, estas diferenzas resultan escasamente relevantes. Na súa Resolución do expediente 391/96, Autoescolas Linares, o Tribunal de Defensa da Competencia (TDC) sinala: *“la prestación de clases teóricas se realiza colectivamente, y no de forma individualizada para cada uno de los usuarios, por lo que los costes en que incurren las autoescuelas al realizar tal actividad no sufren modificaciones significativamente relevantes. Por ello, aunque las autoescuelas ofrezcan un número diferenciado de clases teóricas a sus clientes, esta circunstancia no puede ser considerada como justificación suficiente de que, existiendo la identidad de precios en términos monetarios, las tarifas son diferentes entre unas y otras autoescuelas.”*

Non procede, polo tanto, considerar como diferentes tarifas de “curso completo” iguais porque inclúan un número algo distinto de clases teóricas.

8º.- A opción “curso completo” mellora a alternativa de coller por separado a matrícula e as clases teóricas durante catro meses e, mesmo, a opción de matrícula e tres meses de clases teóricas. O Tribunal entende axeitado, para examinar a posible concertación de tarifas dos operadores, considerar como suposto típico a opción curso completo máis clases prácticas.

- 9º.- Sobre a base das tarifas máis frecuentes cada ano, recollidas nos cadros anteriores, o custo total de obtención do permiso de conducir tipo B, nos anos considerados no expediente, para un suposto alumno que se examinara en Vigo, tomara a opción de curso completo e realizara 20 clases prácticas sería o que se recolle no cadro que segue.

Cadro 4. Custo do curso completo, de 20 clases prácticas e custo total, nos diversos anos

	Ano 2003		Ano 2004		Ano 2005	
	Contía	%	Contía	%	Contía	%
Curso completo	355,28	40,49	365,95	40,49	380,57	40,49
Clases prácticas (20)	522,00	59,51	537,80	59,51	559,40	59,51
TOTAL	877,28	100,00	903,75	100,00	939,97	100,00

No suposto alternativo de que o mesmo alumno realizara 25 clases prácticas en lugar de 20, as cantidades a pagar serían as que se recollen no cadro 5.

Cadro 5. Custo do curso completo, de 25 clases prácticas e custo total, nos diversos anos

	Ano 2003		Ano 2004		Ano 2005	
	Contía	%	Contía	%	Contía	%
Curso completo	355,28	35,25	365,95	35,25	380,57	35,24
Clases prácticas (25)	652,50	64,75	672,25	64,75	699,25	64,76
TOTAL	1.007,78	100,00	1.038,20	100,00	1.079,82	100,00

Un aspecto chamativo dos cadros anteriores e o mantemento ao longo do tempo das porcentaxes correspondentes a ámbolos dous conceptos de custo considerados no prezo total. Parece que na formación do prezo total da obtención de permiso de conducir tipo B existe unha vontade no sector de que

os dous conceptos de custo manteñan a mesma “ratio” nos sucesivos períodos.

- 10º.- Se nos situamos no cadro correspondente a 25 clases prácticas –o suposto considerado no recente expediente 8/04, *Autoescoles de l’Hospitalet de Llobregat*, resolto polo Tribunal Catalán de Defensa da Competencia -, pódese ver que o custo do concepto “clases prácticas” é case o dobre que o do concepto “curso completo”. Entón, dada a relevancia do custo das clases prácticas no prezo total da obtención do permiso de conducir tipo B, a análise da concertación no mesmo ten especial relevancia.
- 11º.- Para cada centro ou sección de autoescola, as tarifas con IVE correspondentes aos conceptos “clase práctica” e “curso completo” nos anos 2003, 2004 e 2005, segundo os datos que obran no expediente, amósanse no seguinte cadro. Para ordenar as filas do cadro tomouse como referente: (1) o prezo da clase práctica –principal concepto de custo- en 2003 de maior a menor, (2) cando existía coincidencia no prezo da clase práctica do ano 2003 entre varias autoescolas, considerábase o prezo do curso completo, tamén de maior a menor, do ano 2003, e (3) cando coincidían os dous prezos anteriores, seguíase a orde alfabética.

Cadro 6. Custo do curso completo e da clase práctica nas diversas autoescolas nos anos considerados no expediente

	Ano 2003		Ano 2004		Ano 2005	
	Clase práctica	Curso completo	Clase práctica	Curso completo	Clase práctica	Curso completo
REFERENCIA	26,10	355,28	26,89 (3,02%)	365,95	27,97 (4,01%)	380,57
NOME						
Faro (PO-78/4)	29,00	355,28	31,19	365,95	27,96	
Queimadelos (PO-34/1)	29,00		26,88	365,40	27,00	350,00
Caracas (PO-166/1)	26,89	352,01	29,94	368,58	29,72	380,16

Jarama (PO-148/1)	26,22	357,02	26,88	365,95	27,70	375,77
Aloya (PO-164/1)	26,10	355,28	26,89	365,95	27,97	380,57
Anxo (PO-59/1)	26,10		27,02	359,60	28,18	377,00
Cesantes (PO-153/1)	26,10	355,28	26,89	365,94	27,97	380,58
De Luís (PO-213/1)	26,10	355,28	26,89	365,95	27,97	380,58
DL PO-205/2)	26,10	355,28	26,89	365,95	27,97	380,58
Faro (PO-78/1)	26,10	355,28	27,26	365,95	27,96	
Faro (PO-78/2)	26,10	355,28	26,98	365,95	27,96	
Faro (PO-78/3)	26,10		26,68	365,40	27,96	
Faro (PO-78/5)	26,10	355,28	26,88	365,95	27,96	
Faro (PO-78/6)	26,10		26,98	365,40	27,96	
Faro (PO-78/7)	26,10	355,28	26,88	365,94	27,80	
Miño (PO-217/1)	26,10	355,28	26,89	365,95	27,97	380,58
Mondariz (PO-66/1)	26,10	355,28	26,89	365,95	28,00	380,58
Redondela (PO-83/1)	26,10	355,28	26,88	365,90	27,96	380,00
S. Telmo (PO-13/1)	26,10	355,28	26,89	365,95	27,95	380,57
S. Telmo (PO-13/2)	26,10	355,28	26,89	365,95	27,95	380,57
S. Telmo (PO-13/3)	26,10	355,28	26,89	365,95	27,95	380,57
Tomiño (PO-197/1)	26,10	355,28	26,89	365,95	27,95	380,57
Toural (PO-137/1)	26,10	355,28	26,88	366,00	27,97	380,55
Tuy (PO-55/1)	26,10	355,28	26,89	365,95	27,95	380,57
Vigo (PO-150/1)	26,10	355,28	26,69	360,20	27,60	378,80
Coca (PO-0203/1)	26,10	355,00	26,89	365,00	27,97	365,00
S. Gregorio (PO-106/3)	26,10	355,00	26,89	365,95	27,96	380,57

Rally (PO-116/1)	26,10	355,00	26,89	366,00	27,80	380,00
Siso (PO-87/1)	26,10	355,00	26,00		26,50	365,40
Siso (PO-87/1)	26,10	355,00	26,00		26,50	365,40
GTI (PO-187/1)	26,10	343,35	27,00	400,00	27,00	
O Rosal (PO-212/1)	26,10	341,62	26,88	365,94	27,95	380,57
Calvario (PO-138/1)	26,10	325,00	26,89	360,00	27,97	380,00
Anduriña (PO-185/1)	26,10	307,00	26,89	333,00	27,97	345,00
Castelao (PO-120/1)	26,10	306,28	26,89	306,28	26,89	
Castelao (PO-120/2)	26,10	306,28	26,89	306,28	26,89	
A Ponte (PO-183/1)	26,00	360,00	26,80	365,00	27,79	380,00
Doblada (PO-136/1)	26,00	355,28	26,88	365,94	27,86	365,94
Doblada (PO-136/2)	26,00	355,28	26,88	365,94	27,86	365,94
Doblada (PO-136/3)	26,00	355,28	26,88	365,94	27,86	365,94
Salaberry (PO-109/1)	26,00	355,28	26,88	365,95	27,84	
A52 (PO-220/1)	26,00	355,00	26,80	366,00	26,28	366,00
Arenal (PO-177/1)	26,00	355,00	27,00	366,00	27,00	380,00
Balaídos (PO-179/1)	26,00	355,00	26,80	366,00	27,90	380,00
Coya (PO-107/1)	26,00	355,00	26,00	365,00	27,00	380,00
Coya (PO-107/2)	26,00	355,00	26,00	365,00	27,00	380,00
Hispanidad (PO-209/1)	26,00	355,00	26,00	365,00	28,00	380,00
La Guía (PO-50/4)	26,00	355,00	26,90	365,00	27,95	380,60
La Guía (PO-50/5)	26,00	355,00	26,89	365,95	27,95	380,60
Monte Real (PO-190/3)	26,00	355,00	26,90	366,00	27,90	380,00
O´Se Alquila (PO-1/1)	26,00	355,00	26,80	366,00	27,90	370,00

Peña (PO-219/1)	26,00		26,90	365,95	28,00	380,58
Stop (PO-8/1)	26,00	355,00	27,00	366,00	27,00	366,00
Oya (PO-176/1)	26,00	353,00	26,50	363,00	28,00	376,00
S. Benito (PO-111/1)	26,00	353,00	26,50	365,00	27,90	380,00
S. Benito (PO-111/2)	26,00	353,00	26,50	365,00	27,90	380,00
S. Benito (PO-111/3)	26,00	353,00	26,50	365,00	27,90	380,00
Monte Real (PO-190/1)	26,00	350,00	27,00	366,00	27,90	370,00
Monte Real (PO-190/2)	26,00	350,00	27,00	366,00	27,90	370,00
Vial (PO-62/1)	26,00	320,00	26,89	355,00	26,89	355,00
Rande	26,00	200,00	26,50	200,00	27,50	230,00
Olivica (PO-195/1)	25,90	354,60	26,80	365,95	26,80	365,95
Fontán (PO-123/1)	25,63	348,00	26,88		27,97	380,00
Bosco (PO-144/1)	25,52	353,80	26,10	365,40	27,84	377,00
Lusant (PO-24/1)	25,52	345,68	26,89	365,95	28,00	380,58
Lusant (PO-24/2)	25,52	345,68	26,89	365,95	28,00	380,00
Paso (PO-126/1)	25,52		26,70		29,00	
Eli's (PO-188/1)	25,26	345,00	26,10	355,00	27,93	381,00
Val Miñor (PO-32/1)	25,10	341,62	26,00	365,54	27,96	380,00
Covelo (PO-161/1)	25,10	341,04	26,68	365,40	27,96	380,48
Caselas (PO-82/2)	25,10	323,49	26,89	365,95	27,90	380,50
Fragoso (PO-151/1)	25,00	340,00	27,00	365,00	28,00	380,00
Avenida	25,00	295,00	25,00	308,00	25,00	325,00
Salmar (PO-221/1)	24,75	354,75	25,52	365,40	27,00	380,00
Travesía (PO-184/1)	24,75	348,81	25,52	359,60	26,29	370,39
Caselas (PO-82/1)	24,40	278,87	26,89	365,95	27,90	380,50

Quyaro (PO-58/2)	24,35	306,24	25,52	348,00	27,84	382,80
Garfield (PO-191/1)	24,00	260,00	25,00	350,00	25,00	350,00
Cañiza	23,20	243,60	23,20	261,00	23,20	261,00
As Neves	23,20	210,00	25,52	232,00	25,52	260,00
Alonso	21,63	278,86	26,10	232,02	26,10	232,02
España (PO-14/1)	21,00		26,66	365,71	28,00	
San José (PO-10/1)	20,22	310,00	20,22	325,00	20,22	350,00
San José (PO-10/3)	20,22	310,00	20,22	325,00	20,22	350,00
Casablanca (PO-48/1)	19,50		26,60		22,39	
Turbo	18,84	241,00	20,13	290,00	23,20	217,50
Roda (PO-91/1)	Non operativa	Non operativa	26,68	366,56	26,68	366,56
Roda (PO-91/3)	Non operativa	Non operativa	26,88	365,94	26,88	365,94

Nota: En negriña atópanse os prezos de cada ano que coinciden cos prezos de referencia ou que se atopan no intervalo de máis-menos 1% do prezo de referencia, tanto no custo da clase práctica coma no custo do curso completo. Os intervalos son:

- 2003: clase práctica [25,84 - 26,36]; curso completo [351,63 – 358,83].
- 2004: clase práctica [26,63 - 27,15]; curso completo [362,30 – 369,69].
- 2005: clase práctica [27,70 - 28,24]; curso completo [376,77 – 384,37].

12º.- Para algunhas autoescolas non existe información completa das súas tarifas nos dous conceptos considerados nalgún(s) ano(s).

13º.- O prezo total de obtención do permiso de conducir tipo B en cada autoescola para un alumno que tomara a opción de curso completo e 25 clases prácticas, ordenados de maior a menor segundo o custo do ano 2003, a partir dos datos recollidos no cadro do punto anterior, é o que se amosa no cadro seguinte. Tamén se recolle o incremento anual do custo total en porcentaxe.

Cadro 7. Custo total de obtención do permiso de conducir en cada unha das autoescolas no suposto de 25 clases prácticas, nos anos considerados no expediente

	Ano 2003	Ano 2004		Ano 2005	
	Custo total	Custo total	Incremento 2003-2004	Custo total	Incremento 2004-2005

REFERENTE	1007,78	1038,20	3,01%	1079,82	4,00%
NOME					
Faro 4	1080,28	1145,70	13,91%		
Caracas	1024,26	1117,08	9,06%	1123,16	0,54%
Jarama	1012,52	1037,95	2,51%	1068,27	2,92%
Queimadelos		1037,40		1025,00	-0,11%
A Ponte	1010,00	1035,00	2,47%	1074,75	3,84%
Aloya	1007,78	1038,20		1079,82	4,00%
Anxo		1035,10		1081,50	4,48%
Cesantes	1007,78	1038,19	3,01%	1079,83	4,00%
De Luís	1007,78	1038,20	3,01%	1079,83	4,00%
DL	1007,78	1038,20	3,01%	1079,83	4,00%
Faro 1	1007,78	1047,45	3,93%		
Faro 2	1007,78	1040,45	3,24%		
Faro 3		1032,40			
Faro 5	1007,78	1037,95	2,99%		
Faro 6		1039,90			
Faro 7	1007,78	1037,94	2,99%		
Miño	1007,78	1038,20	3,01%	1079,83	4,00%
Mondariz	1007,78	1038,20	3,01%	1080,58	4,08%
Redondela	1007,78	1037,90	2,98%	1079,00	3,95%
S. Telmo 1	1007,78	1038,20	3,01%	1079,32	3,96%
S. Telmo 2	1007,78	1038,20	3,01%	1079,82	4,00%
S. Telmo 3	1007,78	1038,20	3,01%	1079,32	3,96%
Tomiño	1007,78	1038,20	3,01%	1079,32	3,96%
Toural	1007,78	1038,00	2,99%	1079,80	
Tuy	1007,78	1038,20	3,01%	1079,32	3,96%
Vigo	1007,78	1027,45	1,95%	1068,80	
Coca	1007,50	1037,25	2,95%	1064,25	2,60%
S. Gregorio	1007,50	1038,20	3,04%	1079,57	3,98%
Rally	1007,50	1038,25	3,05%	1075,00	3,53%
Siso 1	1007,50			1027,90	
Siso 2	1007,50			1027,90	
Doblada 1	1005,28	1037,94	3,24%	1062,44	2,36%
Doblada 2	1005,28	1037,94	3,24%	1062,44	2,36%
Doblada 3	1005,28	1037,94	3,24%	1062,44	2,36%
Salaberri	1005,28	1037,95			
A52	1005,00	1036,00	3,08%	1023,00	
Arenal	1005,00	1041,00	3,58%	1055,00	1,34%
Balaídos	1005,00	1036,00	3,08%	1077,50	
Coya 1	1005,00	1015,00	0,99%	1055,00	3,94%
Coya 2	1005,00	1015,00	0,99%	1055,00	3,94%
Hispanidad	1005,00	1015,00	0,99%	1080,00	6,40%
La Guía 4	1005,00	1037,50	3,23%	1079,35	4,034%
La Guía 5	1005,00	1038,20	3,30%	1079,35	3,96%
Monte Real 3	1005,00	1038,50		1077,50	

O´Se Alquila		1005,00	1036,00	3,08%	1067,50	3,04%
Peña			1038,45		1080,58	
Stop		1005,00	1041,00	3,58%	1041,00	0,00%
Oya		1003,00	1025,50	2,24%	1076,00	4,92%
S. Benito 1		1003,00	1027,50	2,24%	1077,50	4,86%
S. Benito 2		1003,00	1027,50	2,24%	1077,50	4,86%
S. Benito 3		1003,00	1027,50	2,24%	1077,50	4,86%
Olivica		1002,10	1035,95	3,37%	1035,95	
Monte Real 1		1000,00	1041,00	4,10%	1067,50	3,04%
Monte Real 2		1000,00	1041,00	4,10%	1067,50	2,54%
GTI		995,85	1075,00			
O Rosal		994,12	1037,94	4,40%	1079,32	3,98%
Bosco		991,80	1017,90	2,63%	1073,25	
Fontán		988,75			1079,25	
Lusant 1		983,68	1038,20	5,54%	1080,00	4,02%
Lusant 2		983,68	1038,20	5,54%	1080,00	4,02%
Paso						
Calvario		977,50	1032,25		1079,25	4,55%
Eli´s		976,50	1007,50	3,17%	1079,25	
Salmar		973,50	1003,40	3,07%	1055,00	
Vial		970,00	1027,25		1027,25	0,00%
Caselas 2			1038,20		1078,00	3,83%
Val Miñor		969,12	1015,54	4,78%	1079,00	6,24%
Covelo		968,54	1032,40	6,59%	1079,48	4,56%
Fragoso		965,00	1040,00	7,77%	1080,00	3,84%
Anduriña		959,50	1005,25		1044,25	
Castelao 1		958,78	978,53			
Castelao 2		958,78	978,53			
Avenida		920,00	933,00	1,41%	950,00	1,82%
Travesía		967,56	997,60	3,10%	1027,64	
Quyaro		914,99	986,00		1078,80	9,41%
Caselas 1		888,87	1038,20		1078,00	3,83%
Garfield		860,00	975,00	13,3%	975,00	0,00%
Rande		850,00	862,50	1,47%	917,50	6,37%
Cañiza		823,60	841,00	2,11%	841,00	0,00%
Alonso		819,61	884,52	7,91%	884,52	0,00%
San José 1		815,50	830,50		855,50	
San José 3		815,50	830,50		855,50	
España			1032,21			
As Neves		790,00	870,00		898,00	3,21%
Casablanca						
Turbo			793,25		797,50	0,53%
Roda 1	Non operativa		1033,56		1033,56	0,00%
Roda 3	Non operativa		1037,94		1037,94	0,00%

- Nota: En negriña está o custo total, para cada ano, cando ese custo se integra no intervalo máis-menos o 1% do custo total de referencia.

- 14º.- A exame dos cadros recollidos nos puntos anteriores amosa coincidencias das tarifas correspondentes ao curso completo e as clases prácticas a nivel de céntimo de euro, así como diferenzas pequenas no custo total de obtención do permiso de conducir, entre autoescolas situadas en concellos diferentes e con estruturas operativas tamén diferentes, en algún(s) dos anos considerados no expediente. Porén, os cadros anteriores tamén mostran que algúns dos operadores imputados ofrecen os seus servizos a tarifas sensiblemente menores das consideradas de referencia.
- 15º.- No cadro que segue se amosan, por orde alfabética, as autoescolas imputadas e os anos de coincidencia das tarifas. Dado que nalgúns casos as autoescolas non proporcionaron a información sobre as súas tarifas nos conceptos considerados, cando puideron facelo o longo do proceso para demostrar dun xeito doado a non coincidencia dos seus prezos cos da concertación, o TGDC considerou os baleiros de información como coincidentes cos prezos de referencia cando existía algún elemento de coincidencia nas tarifas coñecidas.

Cadro 8. Coincidencia das tarifas das autoescolas cos valores de referencia nos anos considerados no expediente

	Coincidencia das tarifas durante os anos que se citan
NOME	
A52 (comezou a actividade en marzo del 2003)	2003, 2004
A Ponte	2003, 2004, 2005
Aloya	2003, 2004, 2005
Anduriña	2003 (n), 2004 (n), 2005 (n)
Anxo	2003, 2004 (s), 2005
Arenal	2003, 2004, 2005 (n)
Balaídos	2003, 2004, 2005
Bosco	2003 (n), 2004 (n), 2005
Calvario	2003 (n), 2004 (s), 2005
Caracas	2003 (n), 2004 (n), 2005 (n)
Casablanca	Ningunha
Caselas 1, 2	2004, 2005
Castelao 1, 2	2003 (n), 2004 (n)
Cesantes	2003, 2004, 2005
Coca	2003, 2004, 2005 (n)
Covelo	2004, 2005
Coya 1, 2	2003, 2004 (n), 2005 (n)

De Luís	2003, 2004, 2005
D L	2003, 2004, 2005
Doblada 1, 2, 3	2003, 2004, 2005 (n)
Eli's	2005
España	2004, 2005
Faro 1, 2, 3, 5, 6,7	2003, 2004, 2005
Faro 4	2004
Fontán	2004, 2005
Fragoso	2004, 2005
Garfield	Ningunha
GTI	2003 (n), 2004 (n)
Hispanidad	2003, 2004 (n), 2005
Jarama	2003, 2004, 2005 (n)
La Guía 4, 5	2003, 2004, 2005
Lusant 1, 2	2004, 2005
Miño	2003, 2004, 2005
Mondariz	2003, 2004, 2005
Monte Real 1, 2	2003 (s), 2004, 2005 (n)
Monte Real 3	2003, 2004, 2005
O Rosal	2003 (n), 2004, 2005
Olivica	2003, 2004
O´Se Alquila	2003, 2004, 2005 (n)
Oya	2003 (s), 2004 (n) 2005 (s)
Paso	2004
Peña	2003, 2004, 2005
Queimadelos	2004
Quyaro	2005
Rally	2003, 2004, 2005
Redondela	2003, 2004, 2005
Roda 1, 3	2004
Salaberry	2003, 2004, 2005
Salmar	2003 (n), 2004 (n), 2005 (n)
S. Benito 1, 2, 3	2003, 2004 (n), 2005
S. Gregorio	2003, 2004, 2005
S. José 1, 3	Ningunha
S. Telmo 1, 2, 3	2003, 2004, 2005
Siso 1, 2	2003
Stop	2003, 2004
Tomiño	2003, 2004, 2005
Toural	2003, 2004, 2005
Travesía	2005 (n)

Tuy	2003, 2004, 2005
Val Miñor	2004 (n), 2005
Vial	2003 (n), 2004 (n)
Vigo	2003, 2004 (n), 2005 (n)

Nota:

- En negriña está(n) o ano(s) en que as dúas tarifas consideradas na análise do custo total coinciden coas de referencia (ou se atopan no intervalo do máis-menos 1%).
- (s) Significa que unha das dúas tarifas consideradas coincide coa de referencia (ou se atopa no intervalo do máis-menos 1%) e o custo total coincide co custo total de referencia (ou se atopa no intervalo máis-menos 1% do custo total de referencia).
- (n) Significa que unha das dúas tarifas consideradas coincide coa de referencia (ou se atopa no intervalo do máis-menos 1%), pero o custo total non coincide co custo total de referencia (ou non se atopa no intervalo máis-menos 1% do custo total de referencia).

- 16º.- Xunto á coincidencia das tarifas, identifícase unha modificación anual das mesmas por parte de autoescolas, en moitos casos, en datas próximas, especialmente en febreiro ou marzo de cada ano. Entón, en algúns casos, á coincidencia das tarifas ten que se engadir a coincidencia das datas do seu cambio.
- 17º.- O incremento das tarifas no primeiro trimestre non foi executada por varias autoescolas: CASABLANCA, que modificou as tarifas do ano 2004 o 1 de agosto e S. JOSÉ, as 2 seccións de Vigo, que modificou as tarifas do 2004 e 2005 no mes de xuño de cada ano.
- 18º.- As autoescolas recollen as súas tarifas en cadros. No expediente tense identificados cadros de tarifas similares, tanto en contido como en forma, en diversas autoescolas. Así, correspondentes ás tarifas sen IVE do ano 2004, cadros iguais aos entregados pola autoescola RANDE, foron proporcionados, entre outras polas seguintes autoescolas: LUSANT (f.143), JARAMA (f. 150), FARO (Av. De Vigo) (f. 185), SISO (f. 333), COVELO (f. 386) e VAL MIÑOR (f. 460. 4). Outras autoescolas entregaron cadros iguais entre sí, pero diferentes dos anteriores, xa que tiñan incorporado o IVE nas tarifas. Neste caso atópanse, entre outras: S. TELMO (f. 319), ALOYA (f.621) e CASELAS (f. 727).
- 19º.- Os cadros de tarifas para a obtención do permiso de conducir tipo B nos que coinciden prezos e deseño están feitos de modo que as autoescolas receptoras dos mesmos só teñan que pór o seu nome e selo.
- 20º.- Non están identificadas as persoas que elaboraron os cadros de tarifas, con e sen IVE, idénticos en todos os seus elementos, dispoñibles en diversas autoescolas.

21º.- A coincidencia a nivel de céntimo de euro nos prezos cobrados por autoescolas localizadas en diferentes concellos da provincia de Pontevedra, nalgúns casos durante varios anos; o feito de que as modificacións dos prezos foran realizadas por autoescolas imputadas en datas próximas; e a existencia de cadros de tarifas para a obtención do permiso de conducir tipo B idénticos - en prezos e deseño- en diversas autoescolas; todos estes aspectos constitúen indicios razoábeis da existencia dunha práctica concertada para a fixación de prezos entre as autoescolas.

RELATIVOS Á RECOMENDACIÓN COLECTIVA

22º.- A Asociación Provincial de Autoescuelas de Pontevedra é unha entidade legalmente constituída, que foi creada o 23 de novembro de 1976, e que como tal opera no mercado defendendo os intereses profesionais dos seus asociados (documentación da Asociación en f. 1094 a 1115).

23º.- Nos Estatutos da Asociación establécese, entre as funcións asignadas á mesma, a de *“Participar en la regulación de precios y costes de esta modalidad de enseñanza, a nivel provincial, autonómico o nacional, dentro del marco legal de actuación que le sea propio y permitido”* (punto 11º).

24º.- Membros da Asociación visitaban aos responsables das autoescolas da zona e lles recomendaban activamente, no nome da Asociación, o respecto das tarifas establecidas. En relación a este punto son relevantes as manifestacións do propietario da Autoescuela RANDE, S.L. que, na citada comparecencia, manifestou (f. 1116-1118): *“con cierta periodicidad recibe la visita de una comisión formada por propietarios de otras autoescuelas de la misma zona que, en nombre de la asociación, insisten en que debe aplicar los precios que se le han recomendado y muestran su disconformidad con la aplicación de tarifas distintas. Él ha insistido siempre en explicar que sus tarifas las debe fijar él mismo, como propietario de la autoescuela, y no por imposición de terceros. En la última visita de esta comisión, cuya fecha exacta no recuerda pero que fue después del verano de 2005, no les permitió la entrada en su autoescuela y les dijo de forma taxativa que no volvieran a visitarle. No ha vuelto a recibir desde entonces visitas de este tipo”*.

Nun contacto telefónico co propietario da autoescuela RANDE realizado polo SGDC o día 5 de outubro de 2006, para ofrecerlle a posibilidade de declarar confidencial o seu testemuño do 30 de marzo de 2007, no caso de que o considerara conveniente, este rexeitou esta posibilidade, indicando que non tiña nada que ocultar. Así mesmo, manifestou que uns 15 días antes desa chamada, tres propietarios de autoescolas foron a visitalo novamente para que

modificara os seus prezos, xa que era mellor que todos cobraran o mesmo e que, se non o facía así, ía pasar coma na Coruña, onde cada un cobra o que quere e os prezos caen.

Tanto as primeiras como as segundas manifestacións non foron negadas por ninguén nas sucesivas alegacións efectuadas polos representantes da Asociación nin polos propietarios ou representantes das autoescolas imputadas.

- 25º.- Non están identificados os membros da Asociación que realizaban as visitas para instar aos propietarios das autoescolas que respectaran as tarifas establecidas, xa que o implicado non as identificou.
- 26º.- O feito de que membros da Asociación Provincial de Autoescolas de Pontevedra visitaran aos responsables das autoescolas da zona e lles recomendaran, no nome da Asociación, o respecto das tarifas establecidas; o feito de que no punto 11º dos Estatutos da citada Asociación se estableza, entre as funcións asignadas á mesma, a de *“Participar en la regulación de precios y costes de esta modalidad de enseñanza, a nivel provincial, autonómico o nacional, dentro del marco legal de actuación que le sea propio y permitido”*; a afirmación do presidente da Asociación de que *“Hacemos un estudio anual de costes y luego cada autoescuela lo acata o lo asume si quiere. (...) hacemos el estudio cada año, lo presentamos y luego el que quiere lo acepta o no”*; xunto coa coincidencia dos prezos cobrados por autoescolas localizadas en diferentes concellos da provincia de Pontevedra; o feito de que as modificacións dos prezos sexan realizadas por autoescolas imputadas en datas próximas; e a existencia de cadros de tarifas para a obtención do permiso de conducir tipo B idénticos -en prezos e deseño- en diversas autoescolas; todos estes aspectos constitúen probas e indicios razoábeis da existencia dunha recomendación colectiva de prezos pola Asociación Provincial de Autoescolas de Pontevedra.

FUNDAMENTOS DE DEREITO

PRIMEIRO.- De conformidade co disposto no artigo 3.1 da Lei 6/2004, do 12 de xullo, o TGDC ten atribuída a competencia para resolver os procedementos sancionadores que teñan por obxecto: a) Acordos, decisións ou recomendacións colectivas, ou prácticas concertadas ou conscientemente paralelas, prohibidas no número 1 do artigo 1 da Lei de defensa da competencia, sempre que as mesmas teñan os seus efectos no ámbito da Comunidade Autónoma de Galicia.

SEGUNDO.- A presente resolución dítase ao abeiro do disposto na Lei 16/1989, do 17 de xullo, de defensa da competencia, ao tratarse dun expediente incoado con anterioridade a entrada en vigor da Lei 15/2007, do 3 de xullo, de defensa da competencia, en aplicación do disposto no apartado 1º da Disposición transitoria primeira, da citada Lei 15/2007.

TERCEIRO.- As condutas imputadas refírense á obtención do permiso de conducir tipo B. Trátase do permiso máis demandado e non existe substituíbilidade de dito produto por outras modalidades de permiso de condución. Na práctica sancionadora do Tribunal de Defensa da Competencia existen precedentes sobre a consideración deste permiso de condución como un produto diferenciado, que determina un mercado de produto relevante respecto do que se poden imputar condutas prohibidas (Resolución do 31/01/1991, exp. 282/90; Resolución do 05/06/1997, no exp. 391/96).

CUARTO.- O presente expediente sancionador foi instruído contra as autoescolas que figuran como interesadas no expediente, establecidas na provincia de Pontevedra e que presentan alumnos as probas de aptitude que celebra a Dirección Xeral de Tráfico na cidade de Vigo, e contra a Asociación Provincial de Autoescuelas de Pontevedra. Ao tratarse de dúas imputacións que se corresponden con infraccións distintas e imputados tamén diferentes, procede examinar por separado cada unha das condutas.

QUINTO.- No que se refire as autoescolas imputadas, trátase de dilucidar a partir das probas indiciarias, se estas levaron a cabo unha conduta prohibida por el artigo 1 da Lei 16/1989, do 17 de xullo, de defensa da competencia (LDC), que prohíbe todo acordo, decisión ou recomendación colectiva, ou práctica concertada ou conscientemente paralela, que teña por obxecto, produza ou poida producir o efecto de impedir, restrinxir ou falsear a competencia mediante, en particular, a fixación, de forma directa ou indirecta, de prezos ou doutras condicións comerciais o de servizo restrinxindo así a libre competencia nun aspecto vital para o interese dos cidadáns como é a obtención do permiso de conducir, elemento esencial na vida laboral e social actual.

SEXTO.- A utilización de probas indiciarias supón, tal como sinala o TDC na Resolución do expediente 421/97 (Autoescuelas Collado_Villalba), la *“aplicación en este campo de la técnica procesal de la prueba de presunciones, respecto de la cual el Tribunal Constitucional ha admitido que la convicción judicial formada en un proceso sobre la base de una prueba indiciaria no se opone al derecho a la presunción de inocencia*

siempre que los indicios estén plenamente probados y no consistan en meras sospechas, y se explicite el razonamiento por el que, partiendo de los indicios, se llega a la conclusión de que el imputado realizó la conducta infractora (Sentencias nos 174/1985, 175/1985 y 229/1988). Su utilización en el ámbito del Derecho de la Competencia ha sido también admitida por la jurisprudencia del Tribunal Supremo (STS de 28 de noviembre de 1996) y de la Audiencia Nacional (Sentencias de 27 de marzo de 1996, 8 de julio de 1996, 30 de septiembre de 1996 y 18 de octubre de 1996).” (p. 12).

SÉTIMO.- Máis concretamente, no que se refire as autoescolas imputadas, a conduta que se lles atribúe é unha conduta prohibida polo artigo 1.1.a) da LDC, consistente na realización dunha práctica concertada de fixación de prezos para a obtención do permiso de conducir tipo B nalgún(s) ano(s) do período 2003-2005, xa que, segundo consta no expediente, autoescolas que realizan as probas de aptitude na cidade de Vigo ofertan os seus servizos cunha notable coincidencia nos prezos aos consumidores, o que exclúe a competencia entre elas.

Segundo o TDC (Resolución 13/07/1988), unha práctica concertada é unha *“conduta anticompetitiva que se deriva dunha identidade de comportamentos que non se explican de modo natural pola propia estrutura ou as condicións de competencia do mercado e que por esta razón induce a pensar na existencia de acordos tácitos ou formas de coordinación entre os operadores económicos”*.

A existencia dunha práctica concertada entre as autoescolas que realizan os exames de aptitude en Vigo resultaría demostrada se é posible acreditar, por medio de presuncións construídas a partir das evidencias reveladas polos feitos, a ausencia dunha explicación coherente e suficiente de que os prezos son coincidentes pola propia estrutura do mercado ou polas condicións de competencia. Consecuentemente, no caso de que non se poida explicar a coincidencia dos prezos en base á dinámica do mercado das autoescolas, cómpre aceptar que a coincidencia das tarifas é unha práctica concertada ou a consecuencia dunha recomendación colectiva.

OITAVO.- Polo que se refire á conduta imputada aos responsables das autoescolas, e antes de entrar no fondo do asunto –se a dinámica natural do mercado leva á coincidencia nas tarifas-, procede dar resposta ás alegacións formuladas, alegacións que se efectúan tanto dende a Asociación como dende as propias autoescolas.

A este respecto cómpre destacar que aínda que non todas as autoescolas presentaron as súas conclusións, as que o fan repiten as mesmas alegacións e, en moitos casos, os mesmos argumentos. Todo elo coincide, a súa vez, coas alegacións e argumentacións do representante da Asociación. No seu conxunto, as alegacións son as recollidas nos seguintes puntos.

A) As condutas impútanse ós titulares das autoescolas, pero estes non se enumeran. Arguméntase que os nomes comerciais das autoescolas carecen de capacidade xurídica e, por tanto, estas non poden ser imputadas. Consecuentemente, a partir da suposta indefensión en que se atoparían os titulares das autoescolas, alégase a nulidade do expediente sancionador.

Esta primeira alegación xa foi formulada polos interesados en diversos momentos ao longo da tramitación do expediente e tivo cumprida resposta polo SGDC na fase de instrución, que destacou que estes non podían alegar descoñecemento ou indefensión posto que na información solicitada ás autoescolas a través dos cuestionarios se lles pedía: “o nome do titular ou representante do negocio, indicando que se debía achegar documentación acreditativa. Esixíase, ademais, a sinatura de cada titular ou representante ó final do cuestionario. Esta petición de información foi debidamente cumprimentada por tódalas imputadas. Polo tanto, os titulares das autoescolas, por si mesmos ou a través dos seus representantes legais cando se trata de persoas xurídicas, tiveron coñecemento do expediente e realizaron, nos momentos procedimentais oportunos, as alegacións que consideraron pertinentes, incluídas as presentadas ó prego de concreción de feitos.”

Asemade, ao longo do expediente, os imputados puideron, e de feito así fixérono en diversas ocasións, presentar alegacións en defensa dos seus intereses, polo que non cabe falar de indefensión algunha.

B) Os titulares das autoescolas non mantiveron contactos explícitos ou implícitos para a fixación de prezos

Efectivamente non existe unha proba directa de reunións ou contactos entre os titulares das autoescolas. Se estas probas directas existiran, non estaríamos a falar dunha práctica concertada, senón dun acordo entre os operadores imputados.

Por tanto, a non existencia dunha proba directa só indica que non é

aplicable a figura de “acordo”, pero non imposibilita a imputación de “práctica concertada”.

C) Non procede utilizar o índice SSNIP, xa que este utilízase en situacións de mercado completamente diferentes.

A utilización do índice SSNIP relaciónase coa avaliación de que diferenzas nas tarifas das diversas autoescolas se poden considerar coincidentes, xa que para admitir tal coincidencia non se require unha igualdade nas tarifas. Así, na Resolución do expediente 8/04 (Autoescolas de l'Hospitalet de Llobregat) do Tribunal Catalán de Defensa da Competencia (TCDC) dícese que: *“Cabe señalar que la exacta identidad del precio no es requisito necesario, y que el mantenimiento del precio de coincidencia “antiguo” tiene una incidencia mínima en el precio final del carnet, pues la diferencia entre las dos tarifas vigentes en los años 2002 y 2003 (329,95 € y 340 €) representa tan sólo un 1% del coste total de un carnet del permiso B según los precios citados en Hecho Probado Sexto”* (p. 15-16). Neste mesmo sentido, no expediente sancionador 582/2004 (Autoescolas de Extremadura) do TDC, faise referencia ao sospeitoso dos comportamentos que teñen *“prezos altos e casi idénticos valores”* (p. 9). Finalmente, na Sentenza da Audiencia Nacional, de 19 de xullo de 2004, dise: *“tampoco podemos admitir la exigencia de una identidad plena en las tarifas para que pueda concluirse la concertación, pues la similitud de las tarifas induce racionalmente a concluir la concertación, cuando las similitudes son potencialmente aptas para restringir o falsear la libre competencia”* (Fundamento Xurídico Terceiro, p. 3).

Así pois, é razoable asumir que existe un intervalo de prezos dentro do cal se pode presumir a existencia de concertación entre os operadores, xa que para iso non é necesario que as tarifas sexan absolutamente idénticas (aínda que algunhas o sexan neste expediente). A tal fin, no informe-proposta do SGDC recórrese ao índice SSNIP e considera unha porcentaxe do 5%.

Aínda que o valor do 5% correspondente ao uso deste índice pode ser correcto, o TGDC entende, deixando aberto o tema, que a importancia do permiso de conducir para todos os segmentos de poboación, tamén para os de dispoñen de rendas máis baixas, pode facer que a sensibilidade ao prezo sexa elevada, polo que diferencias menores ao 5% poden ser relevantes na elección da autoescola polo consumidor. Por este motivo, o TGDC considera que as tarifas correspondentes aos dous conceptos analizados –clase práctica e curso completo- e o prezo

total se poden considerar, utilizando a terminoloxía do TDC, “case idénticas” cando coinciden plenamente ou se atopan no intervalo de máis-menos o 1% do valor de referencia.

D) As estruturas de mercado das autoescolas en Vigo “poden ser diferentes a outras cidades como A Coruña”. A diferenza de prezos entre ambas pode explicarse “quizá” por prácticas ilegais que permiten aplicar prezos máis baixos: traballadores incumprindo o convenio ou dando máis horas de clase que as permitidas, profesores sen título, vehículos sen cumprir a normativa, etc.

Non parece aceptable o argumento de que todo o sector de autoescolas dunha cidade ou dunha provincia -por exemplo, A Coruña- estea a fixar prezos que fan a súa actividade non rendible economicamente e, ao mesmo tempo, todos os operadores executen actividades ilegais no ámbito laboral, da seguridade viaria, e outras, sen que ningún operador e ningunha autoridade o denuncie.

E) Unha baixada de prezos podería supoñer competencia desleal contraria ó art. 17 da Lei 3/1991, do 10 de xaneiro.

Unha baixada nos prezos dos servizos das autoescolas de Vigo nunca sería contraria á competencia, agás no caso de que se demostrara a existencia de prezos predatorios, o que ninguén suxeriu.

F) Descoñécese a veracidade e fiabilidade dos datos referentes aos prezos das autoescolas nos estudos realizados por Facua e Consumer.

É certo que a información relativa aos estudos realizados por Facua e Consumer é limitada e que, polo tanto, non se pode avaliar a súa fiabilidade. En consecuencia, os seus resultados só poden ser considerados dun xeito complementario e marxinal ás demais informacións recollidas no expediente.

G) Non se teñen en conta posibles diferenzas nas tarifas a causa dos gastos de xestión que se cobra nalgunhas delas ou das ofertas que cada titular ofrece.

A posible diferenciación dos prezos finais como resultado de que os gastos de xestión sexan cobrados por algunhas autoescolas e non por outras non se ten demostrado no expediente, non aportando os operadores ningunha información fiable que permita verificar este aspecto. O mesmo pódese dicir da existencia das ofertas a que se fai

referencia nesta alegación que, ademais, non configuran unha modificación esencial e permanente das tarifas habituais.

H) A modificación de tarifas, practicamente simultánea ó longo do primeiro trimestre do ano, é o normal, pero non existe identidade absoluta nas datas de modificación das tarifas de cada autoescola, o que si ocorría se as tarifas se cambian “tras unha reunión”.

Unha práctica concertada de prezos significa que non existen razóns derivadas da dinámica do mercado para que os operadores se comporten como o fan. O elemento esencial é, por tanto, que os prezos coincidan. A reincidencia nesta práctica amosaríase se, tras sucesivas modificacións, seguen a coincidir.

I) Unha autoescola non pode ser imputada xa que é a única no seu concello e, polo tanto, non ten competidores.

Esta alegación foi formulada pola autoescola MONDARIZ, que sinala que é a única do concello e, polo tanto, non compite con outras. Tal como sinala o SGDC, a delimitación do mercado xeográfico relevante é importante na análise doutro tipo de condutas prohibidas pola LDC, como o abuso de posición de dominio, pero non o é cando se trata de analizar prácticas concertadas. Tampouco compiten entre elas empresas que se sitúan en distintos niveis na cadea de produción e mais, en certos casos, os seus acordos poden ser ilícitos. Entón, no caso de acordos de prezos, a conduta ilícita debe imputarse a tódolos operadores que actúen de forma concertada, independentemente da súa localización xeográfica.

NOVENO.- A cuestión de fondo recóllese na alegación de que a similitude de prezos deriva da similitude da estrutura das autoescolas imputadas. Así, a meirande parte das autoescolas imputadas indica que os custos que ten que asumir a empresa constitúen o seu criterio de fixación das tarifas, engadindo que o 80% das autoescolas de Vigo teñen unha organización de persoal e medios idéntica, que se identifica cos medios mínimos esixidos polo Real decreto 1295/2003, do 17 de outubro. Outros criterios de fixación das tarifas mencionados son os seguintes: incremento do IPC; “o estudo do mercado na zona”, “sondaxes de prezos e condicións doutras autoescolas”, “competencia de mercado no entorno”, e outros.

Os imputados explican a identidade de prezos basicamente mediante criterios relacionados con seus custos e factores asociados á estrutura do mercado. Os argumentos principais son dous: (1) a maioría das

autoescolas teñen unha organización de persoal e medios idéntica e (2) as autoescolas operan nun mercado de competencia perfecta.

A) Factores de custo.

O argumento de que a coincidencia de prezos é consecuencia do feito de que as autoescolas teñen unha estrutura de custos similar é pouco consistente, tal como amosa a aplicación dun modelo econométrico aos datos dispoñibles, segundo a información remitida á Dirección Xeral de Defensa da Competencia ó inicio da fase de información reservada, en parte contida na peza separada aberta polo SGDC.

O suposto de que o prezo (custo) total para a obtención do permiso de conducir (Y), variable a explicar, ven determinado polas variables explicativas: tipo de local (propiedade ou aluguer) (X_1), número de profesores (X_2) e número de automóviles (X_3), se podería representar como:

$$Y_t = B_0 + B_1X_{1t} + B_2X_{2t} + B_3X_{3t} + \varepsilon$$

Previamente á estimación do modelo, a análise dos datos para cada ano considerado indica que existe unha moi elevada correlación entre o número de profesores e o número de automóviles das autoescolas, polo que, para evitar problemas de multicolinealidade, cómpre modificar o modelo e considerar unicamente unha destas variables (por exemplo, o número de profesores).

Os resultados do modelo para cada un dos anos examinados son os seguintes:

- Ano 2003: $Y = 991,6 - 8,19X_1 + 3,88X_2$ ($R^2 = 0,014$; sig. = 0,614)
- Ano 2004: $Y = 1024,8 + 1,51X_1 + 1,62X_2$ ($R^2 = 0,004$; sig. = 0,872)
- Ano 2005: $Y = 1070,8 + 1,00X_1 - 1,80X_2$ ($R^2 = 0,014$; sig. = 0,664)

Pódese comprobar que, nos tres anos considerados, o R^2 é case nulo, o que indica que o modelo non ten capacidade explicativa algunha, sendo claramente non significativo ao nivel 0,05. Tampouco é significativa ningunha das dúas variables explicativas consideradas.

Se a análise fáise para o prezo da clase práctica e o prezo do curso completo, os resultados para cada un dos anos examinados son os seguintes:

- Ano 2003 (Clase práctica): $Y = 25,59 + 0,374X_1 + 0,005X_2$ ($R^2 = 0,008$; sig. = 0,746)
- Ano 2003 (Curso completo): $Y = 343,5 - 3,37X_1 + 1,41X_2$ ($R^2 = 0,010$; sig. = 0,715)
- Ano 2004 (Clase práctica): $Y = 26,57 + 0,01X_1 + 0,02X_2$ ($R^2 = 0,001$; sig. = 0,963)
- Ano 2004 (Curso completo): $Y = 360,54 + 2,11X_1 + 0,77X_2$ ($R^2 = 0,013$; sig. = 0,630)
- Ano 2005 (Clase práctica): $Y = 27,30 + 0,23X_1 + 0,15X_2$ ($R^2 = 0,006$; sig. = 0,793)
- Ano 2005 (Curso completo): $Y = 378,55 + 4,61X_1 - 1,78X_2$ ($R^2 = 0,057$; sig. = 0,173)

Estes resultados indican, de modo semellante ao que acontecía para o custo total de obtención do permiso que, nos tres anos considerados, o modelo non ten capacidade explicativa algunha, sendo claramente non significativo ao nivel 0,05. Tampouco é significativa ningunha das variables explicativas consideradas.

Este resultado confirma o que a mera observación dos datos indicaba, a saber, que algunhas das autoescolas que amosan prezos coincidentes difiren en termos de características dos locais, número de automóviles e número de profesores. E mesmo se se tomaran en consideración outros elementos do custo operativo das autoescolas, como pode ser a zona onde están localizadas, a coincidencia das tarifas aínda resultaría menos explicable. Por exemplo, non debe ter o mesmo custo o aluguer (ou a compra) dun local en Mondariz que en Vigo, e no debe ter o mesmo custo o aluguer (ou a propiedade) dun local preto do centro de Vigo que outro afastado desa zona.

Así pois, aínda que algúns custos das autoescolas coincidan, a variada estrutura das autoescolas non permite explicar de forma axeitada a coincidencia, en moitos casos a nivel de céntimo de euro, das tarifas nos anos considerados no expediente.

B) Factores de estrutura do mercado.

Os imputados alegan unha situación de competencia perfecta no mercado das autoescolas que realizan as probas de aptitude na cidade de Vigo, o que levaría á coincidencia nos seus prezos.

Nun mercado en competencia perfecta, se non se atopa en equilibrio, a dinámica competitiva levará o prezo cara o punto de equilibrio, é dicir, o

movemento é de diminución do prezo ata acadar o punto no que se iguala ao custo marxinal. O resultado de equilibrio nun mercado destas características é unha coincidencia no prezo das diferentes empresas no menor prezo viable economicamente non, como sucede no caso examinado, a unha coincidencia entre moitas empresas no prezo máis elevado.

O anterior implica que a coincidencia dos prezos dos operadores no nivel máis elevado non se pode explicar mediante o modelo de competencia perfecta, á que fan referencia os imputados. Ademais, este tipo de modelo non é viable cando existen custos de desprazamento significativos, como acontece neste mercado.

Se por relaxar o suposto anterior, se entendera que o diferencial de custo de desprazamento ata as diferentes autoescolas só é significativo entre as situadas en distintos concellos, a situación teórica de competencia perfecta só podería darse na cidade de Vigo, xa que é o único lugar onde se verifica a primeira condición para a existencia dun mercado en competencia perfecta, a saber, a existencia dun gran número de compradores e vendedores, de xeito que nin os compradores nin os vendedores individuais poidan determinar o prezo de mercado.

A existencia e supervivencia de autoescolas localizadas en Vigo con prezos inferiores ao prezo de referencia, que ningún operador denunciou como prezos predatorios, implica necesariamente que as empresas que teñen un prezo coincidente superior non o puideron fixar como consecuencia da dinámica nun mercado en competencia perfecta. Por outra banda, segundo o modelo de competencia perfecta, na situación de equilibrio, as empresas que venden ao prezo de referencia -que é máis elevado que o prezo de equilibrio, que temos que supor que se aproxima ao prezo máis baixo das empresas que están operando no sector-, non realizarían ningunha venda. Dado que, evidentemente, isto non sucede no sector analizado, o modelo de competencia perfecta non é representativo do mercado das autoescolas.

A situación de coincidencia nas tarifas ofertadas por moitas das autoescolas implicadas, e mesmo o limitado diferencial dos prezos existente entre a meirande parte delas, fai que o mercado estea, dende unha perspectiva económica, territorializado, con áreas de atracción definidas pola distancia ao domicilio do consumidor. Efectivamente, suposta a non existencia de diferenzas de calidade de servizo entre as diferentes autoescolas –o que tería que dar lugar *per se* a diferenzas

nos prezos-, cando non existen diferenzas de prezos, o criterio de racionalidade económica leva aos consumidores a elixir a autoescola máis próxima, para minimizar o custo de desprazamento.

Así pois, a coincidencia nos prezos xera mercados específicos, territoriais, con situacións competitivas claramente diferenciadas. É obvio que non teñen a mesma estrutura o mercado de Mondariz, onde só está localizada unha autoescola, o de Tomiño, onde hai dúas, o de Tui, onde operan tres, e o de Vigo, onde actúan 41, algunhas con máis dunha sección. Estas diferentes situacións competitivas, tal como implícitamente indican os propios imputados, deberían traducirse en prezos diferentes. Porén, por exemplo no ano 2003, os prezos da clase práctica e do curso completo das autoescolas dos tres primeiros concellos anteditos, e dalgunhas localizadas en Vigo, amosan unha coincidencia total, plena.

DÉCIMO.- As argumentacións anteriores indican que a interpretación alternativa sobre a coincidencia das tarifas realizada polos representantes das autoescolas é insuficiente e pouco plausible. Por iso, tendo en conta:

- a) a existencia dunha coincidencia nos prezos de autoescolas que realizan as probas de aptitude en Vigo;
- b) que esta coincidencia nos prezos non se pode explicar pola similitude de custos das mesmas;
- c) que a coincidencia nos prezos tampouco é posible explicala a partir da estrutura e dinámica do mercado,

o TGDC ten que concluír que resulta acreditada a existencia dunha práctica concertada para a fixación de prezos no ensino para a obtención do permiso de conducir tipo B, prohibida polo artigo 1 da LDC, entre autoescolas que examinan na cidade de Vigo, destinada a eliminar a competencia nesta variable económica, elemento esencial do mantemento dunha competencia efectiva nun mercado importante coma o considerado.

Esta conclusión resulta reforzada polo feito probado, pois ninguén o negou, de que membros da Asociación visitaban aos responsables das autoescolas da zona e lles entregaban cadros coas tarifas recomendadas. Este actuación considérase polo miúdo no Fundamento Décimo Terceiro.

O Tribunal considera que a concertación de prezos, nun determinado ano, tivo lugar cando: a) os prezos fixados polas autoescolas para os dous conceptos considerados na análise –curso completo e clase

práctica- coinciden cos correspondentes de referencia ou se atopan no intervalo máis-menos o 1%, e b) un dos prezos fixados polas autoescolas para os conceptos considerados na análise –curso completo e clase práctica- coincide co correspondente de referencia, ou se atopa no intervalo máis-menos 1%, e o custo total para un alumno suposto que realice 25 clases prácticas coincida co custo total de referencia, ou se atope no intervalo máis-menos o 1%.

En aplicación dos criterios anteriores, e a partir da información sintetizada no cadro 8, recollido no punto 15º do apartado FEITOS ACREDITADOS, o Tribunal considera participantes nunha práctica concertada de fixación de prezos, durante o número de anos que se indican entre paréntese, ás seguintes autoescolas:

01. A52	(2)	26. MIÑO	(3)
02. A PONTE	(3)	27. MONDARIZ	(3)
03. ALOYA	(3)	28. MONTE REAL	(3)
04. ANXO	(3)	29. O ROSAL	(2)
05. ARENAL	(2)	30. OLÍVICA	(2)
06. BALÁIDOS	(3)	31. O'SE ALQUILA	(2)
07. BOSCO	(1)	32. OYA	(2)
08. CALVARIO	(2)	33. PASO	(1)
09. CASELAS	(2)	34. PEÑA	(3)
10. CESANTES	(3)	35. QUEIMADELOS	(1)
11. COCA	(2)	36. QUYARO	(1)
12. COVELO	(2)	37. RALLY	(3)
13. COYA	(1)	38. REDONDELA	(3)
14. DE LUIS	(3)	39. RODA	(1)
15. D L	(3)	40. SALABERRI	(3)
16. DOBLADA	(2)	41. S. BENITO	(2)
17. ELI'S	(1)	42. S. GREGORIO	(3)
18. ESPAÑA	(2)	43. S. TELMO	(3)
19. FARO	(3)	44. SISO	(1)
20. FONTÁN	(2)	45. STOP	(2)
21. FRAGOSO	(2)	46. TOMIÑO	(3)
22. HISPANIDAD	(2)	47. TOURAL	(3)
23. JARAMA	(2)	48. TUY	(3)
24. LA GUÍA	(3)	49. VAL MIÑOR	(1)
25. LUSANT	(2)	50. VIGO	(1)

DÉCIMO

PRIMEIRO.- Polo contrario, o TGDC non considera acreditada a participación na concertación de prezos en ningún dos anos examinados neste

expediente (2003, 2004 e 2005), das autoescolas inicialmente imputadas que a continuación se citan: ANDURIÑA, CARACAS, CASABLANCA, CASTELAO, GARFIELD, GTI, SALMAR, S. JOSÉ, TRAVESÍA e VIAL.

DÉCIMO

SEGUNDO.- Polo que se refire á Asociación, a conduta que se lle imputa é a de efectuar unha recomendación colectiva de prezos aos seus asociados, o que constitúe unha conduta prohibida polo artigo 1.1.a) da Lei 16/1989, do 17 de xullo, de defensa da competencia. Neste sentido na Resolución do expediente 461/99 (Autoescolas de Alcalá), do TDC - en relación á Resolución de data 19 de xaneiro do ano 2000 (Expte. 453/99, Expertos Inmobiliarios 3)- afirmase o seguinte: "*Cuando desde asociaciones, agrupaciones o colectivos diversos se transmiten pautas de homogeneización de comportamientos, y no digamos precios y condiciones comerciales, se está vulnerando gravemente ese principio de independencia de comportamiento que resulta imprescindible para actuar con eficacia competitiva en los mercados por parte de todos y cada uno de los operadores económicos. Transmitiendo señales corporativas se intenta, y de hecho se consigue siempre, en mayor o menor medida, coartar de alguna forma la libertad personal de comportamiento económico de los agentes individuales restringiendo en definitiva los derechos exclusivos de libre disposición sobre lo propio en que consiste la propiedad. (...). Las actuaciones concertadas y las pautas colectivas sobre el comportamiento de los agentes merman esos principios básicos de la solvencia e independencia de comportamiento necesarios para el eficaz despliegue de la competencia". (p. 10).*

DÉCIMO

TERCEIRO.- Dita Asociación estivo representada no expediente polos seus representantes lexítimos, que puideron alegar ao longo do mesmo cantas cuestións estimaron conveniente en defensa dos seus dereitos e intereses. Neste marco, e en resposta á imputación, a representación legal da Asociación formulou un conxunto de alegacións no trámite de conclusións, alegacións que se dirixen tanto contra a imputación que se efectúa á propia Asociación como ás autoescolas. No presente punto centrámonos unicamente nas alegacións que especificamente teñen como obxecto desvirtuar a imputación efectuada contra a Asociación. Estas son as que se citan de seguido:

A) A Asociación Provincial de Autoescolas de Pontevedra non recomendou tarifas ao conxunto das autoescolas e nas actas das reunións da Asociación non se reflexa ningún acordo para fixar tarifas.

É certo que non existe no expediente ningunha proba documental dun

acordo de recomendación colectiva de prezos realizada pola Asociación. Agora ben, aínda que non exista tal proba documental, existen probas de tal recomendación a partir das declaracións de dous imputados, que informaron da entrega dun cadro de tarifas por parte da Asociación e sobre visitas aos propietarios para recomendarlles o respecto as tarifas establecidas –isto último non negado por ningún dos imputados. Así mesmo constitúe un indicio razoable dunha recomendación colectiva o feito de que se atoparan cadros de tarifas semellantes aos entregados polos dous imputados anteditos en diversas autoescolas, algunhas pertencentes a distintos concellos da provincia, xa que a Asociación é o único vínculo entre estas autoescolas. A súa lexitimidade institucional converte á Asociación na única entidade con capacidade para recomendar prezos ás autoescolas de diversos concellos da provincia.

B) Non existen probas de que os cadros de tarifas achegados polas autoescolas proveñan da Asociación.

É certo que non existe unha sinatura ou selo nos cadros de tarifas que se presume foron entregados pola Asociación, pero existen indicios razoables de que tales cadros de tarifas foron elaborados e repartidos pola Asociación.

En primeiro lugar, é un feito probado, pois ninguén o negou, que membros da citada Asociación visitaban aos responsables das autoescolas da zona. Nestas visitas estes representantes da Asociación entregaban un cadro coas tarifas a aplicar durante o exercicio. O propietario e representante da entidade Autoescuela RANDE, S.L. entregou, en comparecencia efectuada o 30 de marzo de 2006 nas oficinas do SGDC, un exemplar dos cadros de prezos correspondentes aos anos 2004 e 2006, cadros que lle foron entregados por membros da Asociación Provincial. O cadro correspondente ao ano 2005 fora entregado no seu día ao inspector do Instituto Galego de Consumo, durante a inspección que se fixera na fase de investigación reservada. O antedito propietario tamén indicou que dende o principio da súa pertenza á Asociación, hai 35 anos, recibira cadros de tarifas. Segundo o citado comparecente: *“anualmente, en la Asociación Provincial de Autoescuelas de Pontevedra se le entrega un sobre con un cuadro de tarifas, con el objeto de que las aplique durante ese mismo ejercicio. Ese sobre lo recibe, no en las reuniones de la asociación, a las que no acude, sino con ocasión de la recogida de la documentación de Tráfico para realizar los exámenes, que se le entrega en la sede de la asociación (...) También informa de que en la sede de la asociación se facilita a las autoescuelas diverso material como manuales y libros de*

texto. Les han entregado entre esta documentación talonarios para las clases prácticas en los que ya aparecen cubiertos los datos de los precios según las tarifas que recomienda la asociación y la duración de las prácticas, de 45 minutos. Él no ha hecho uso de estos talonarios puesto que aplica precios y duración de las clases distintos [segundo acredita: f. 1136 e 2741 e ss.]”.

No mesmo sentido é relevante o manifestado polo encargado da autoescola GARFIELD ao inspector do Instituto Galego de Consumo o día 16 de setembro de 2004: *“El compareciente manifiesta que la confederación de autoescuelas realiza el estudio de los costes y entrega a las autoescuelas los precios mínimos que se deben aplicar en las tarifas de los distintos permisos”.*

Como ben se recolle no Informe-proposta do SGDC: *“As afirmacións realizadas polo propietario da autoescola RANDE, ó igual co manifestado por GARFIELD, están fundadas nun coñecemento directo dos feitos e constitúen un medio probativo de indubidable entidade. Ademais, quedan acreditadas documentalmente, non só pola coincidencia real de prezos, senón tamén porque moitas das autoescolas investigadas achegaron os mesmos cadros de tarifas, ben ante o inspector do Instituto Galego de Consumo, na fase de información reservada, ben dentro da propia fase de instrución levada a cabo por este Servizo. Eses cadros de tarifas coincidentes, en formato e contido, son os mesmos que o representante de RANDE identifica como provenientes da Asociación, co que as súas alegacións ó respecto quedan suficientemente corroboradas.”*

C) A Asociación engloba a outras autoescolas doutros concellos da provincia, ademais das imputadas. Se existiran recomendacións de prezos afectarían a toda a provincia, non só á zona de Vigo.

Aínda que o expediente se dirixe só as autoescolas que se examinan en Vigo, elo non supón que os restantes operadores da provincia, non investigados, non estean realizando prácticas anticompetitivas. Por razóns prácticas derivadas do número de entidades implicadas, e de acordo coa denuncia da Subdelegación do Goberno, o SGDC centrou a súa investigación nese conxunto, o das autoescolas que examinan aos seus alumnos na cidade de Vigo, pero iso non exclúe a posibilidade de iniciar unha nova investigación para examinar a posible concertación de prezos entre as restantes autoescolas da provincia de Pontevedra.

DÉCIMO

CUARTO.-

As consideracións recollidas no punto anterior constitúen probas

directas e indicios racionais da existencia dunha recomendación colectiva de prezos por parte da Asociación Provincial de Autoescuelas de Pontevedra aos propietarios das autoescolas que realizan as probas de aptitude para a obtención do permiso de conducir tipo B en Vigo, que tiña como obxectivo eliminar a competencia de prezos, en detrimento do benestar dos consumidores.

No caso dos indicios é relevante o Fundamento Xurídico 4º da Sentenza da Audiencia Nacional, do 28 de xuño de 2006, no Recurso contencioso-administrativo nº 207/2005, na que se recolle o seguinte:

“CUARTO El Tribunal Supremo viene admitiendo en materia sancionadora por infracciones de las normas de Defensa de la Competencia, que el juicio de reprochabilidad se base en pruebas de indicios, si bien como recuerda el Tribunal Supremo (por todas, STS de 26 de abril de 2005 [RJ 2005\3935]), que tales pruebas indiciarias deben estar sometidas a un estricto control para ponderar su validez, derivando tal rigor en la valoración de las pruebas indiciarias en el derecho a la presunción de inocencia. Añade la STS que acabamos de citar que la racionalidad y solidez de la inferencia en que se sustenta la prueba indiciaria puede efectuarse tanto desde el canon de su lógica o cohesión, de modo que será irrazonable si los indicios acreditados no llevan naturalmente al hecho que se hace desprender de ellos o lo descartan, como desde el canon de su suficiencia o calidad concluyente, no siendo pues razonable cuando la inferencia sea excesivamente abierta, debil o imprecisa.

Asimismo será de recordar la doctrina jurisprudencial tanto del Tribunal Supremo como del Tribunal Constitucional acerca del principio de presunción de inocencia que proclama el art. 24 de la Constitución (RCL 1978\2836), según la cual, en virtud de dicho principio nadie puede ser condenado o sancionado administrativamente sin un mínimo de actividad probatoria, lícita y legítimamente obtenida, señalándose que una persona acusada de una infracción no puede considerarse culpable hasta que así se declare en sentencia condenatoria, siendo sólo admisible y lícita dicha condena cuando haya mediado una actividad probatoria que pueda considerarse de cargo, indicándose que es preciso un mínimo de actividad probatoria de cargo, obtenida con las debidas garantías legales y constitucionales, con suficiente entidad inculpativa, señalando como por último, que la prueba puede ser tanto directa como indirecta, debiendo en este último supuesto, explicitar el razonamiento que partiendo de los indicios, acreditados por prueba directa, permitan estimar debidamente acreditado el extremo que se

declare probado y que, en ningún caso puede ser arbitrario, ni contrario a las exigencias de la lógica, la ciencia o la experiencia (SSTC 137/1988 [RTC 1988\137], 51/1988 [RTC 1988\51] y SSTs de 18 de junio de 1998 [RJ 1998\5384] y 14 de mayo de 1999 [RJ 1999\5395], entre otras muchas). “

**DÉCIMO
QUINTO.-**

Aplicando a citada xurisprudencia e tendo en conta: a) a declaración do presidente da Asociación a *La Voz de Galicia*; b) a existencia de cadros de tarifas estándar en autoescolas imputadas, proporcionados polas propias autoescolas; c) a declaración de dous imputados de que cadros semellantes lle foron entregados por persoas que actuaban en nome da Asociación; e d) a declaración dun imputado de que membros da Asociación visitaban aos propietarios das autoescolas para recomendarlles que respectaran as tarifas fixadas; pódese considerar acreditada a existencia dunha recomendación colectiva de prezos dende a Asociación Provincial de Autoescuelas de Pontevedra.

**DÉCIMO
SEXTO.-**

Se ben para que exista concertación de prezos entre as autoescolas non é necesario que se dea unha recomendación colectiva de prezos pola Asociación, a identificación desta reforza a constatación de que tal concertación de prezos entre as autoescolas existiu, xa que identifica un operador con capacidade para organizala e un mecanismo para acadala. A Asociación ten capacidade para relacionar ás autoescolas e ten interese en actuar no mercado regulando os prezos –segundo se recolle no punto 11 dos seus Estatutos-; a entrega de cadros coas tarifas e a visita posterior de representantes da Asociación aos responsables das autoescolas constitúe un mecanismo sinxelo e consistente co seu obxectivo: acadar unha concertación de prezos entre os operadores.

**DÉCIMO
SÉTIMO.-**

A recomendación colectiva de prezos por parte da Asociación Provincial de Autoescuelas de Pontevedra e a asunción desta recomendación polas autoescolas citadas no FUNDAMENTO DE DEREITO DÉCIMO, afecta gravemente á competencia e prexudica ós consumidores. Estes vense obrigados a pagar polos servizos de ensinanza para a obtención do permiso de conducir tipo B prezos superiores ós que resultarían nun mercado con libre competencia.

**DÉCIMO
OITAVO.-**

Polo que se refire as sancións correspondentes aos feitos que se consideran acreditados no expediente, o artigo 10 LDC autoriza ao Tribunal para impoñer sancións pecuniarias a “aqueles axentes económicos, empresas, asociacións, unións ou agrupacións que deliberadamente ou por negligencia, infrinxan o disposto nos Artigos 1, 6

y 7...” con multas de ata 901.518,16 euros (contravalor en Ptas 150.000.000), engadindo, no apartado segundo que “a contía das sancións se fixará atendendo á importancia da infracción, para o cal se terá en conta: a) a modalidade e alcance da restrición da competencia; b) a dimensión do mercado afectado; c) a cota de mercado; d) o efecto da restrición da competencia sobre os competidores efectivos ou potenciais, sobre outras partes no proceso económico e sobre os consumidores e usuarios; e) a duración; e f) a reiteración na realización das condutas prohibidas”.

DÉCIMO

NOVENO.-

No presente caso a conduta imputada ás autoescolas é: a) unha fixación concertada de prezos, é dicir, unha das prácticas restrictivas da competencia máis graves; b) con afectación aos concellos do sur da provincia de Pontevedra nos que habita un gran número de usuarios reais e potenciais; c) que implica a 50 autoescolas (con 70 centros), que supoñen o 75,7% do número total de autoescolas identificadas na zona (66) e o 79,5% dos centros existentes (88); d) que ten unha incidencia crítica sobre a meirande parte dos consumidores, xa que o permiso de conducir tipo B é necesario para desenvolver tarefas habituais e certas actividades de lecer comúns, e non ten substitutos; e e) na que participaron as autoescolas citadas no FUNDAMENTO DE DEREITO DÉCIMO cando menos durante un ano e, en algúns casos, durante todo o período examinado.

Estes factores tivéronse en conta para fixar a multa correspondente a cada unha das autoescolas que participaron na concertación de tarifas. Tamén, para ter en conta o principio de proporcionalidade, tívose en conta o seu nivel de actividade, indicada polo número de solicitudes de permiso de circulación de clase B tramitados no ano 2006 (no caso de non dispor desta información considerouse o número de profesores).

A consideración do principio de proporcionalidade tamén esixe considerar unha peculiaridade do sector de autoescolas, como é o feito de que algunhas concentren toda a súa actividade nunha única unidade operativa –matriz-, mentres que outras medren dun xeito descentralizado, xerando, a partir da matriz, centros, seccións ou delegacións diversas.

No modelo descentralizado pode ocorrer que algunha(s) sección(s) non aplique(n) os prezos de referencia, mentres que outras sí o fagan. Parece lóxico sinalar que cando un centro ou sección dunha autoescola participa na concertación de prezos, a autoescola é a responsable desa práctica ilícita, xa que as seccións non son persoas físicas nin xurídicas

e, polo tanto, non poden ser nin deixar de ser responsables. Segundo o artigo 2 do Regulamento das escolas particulares de conductores (Real Decreto 1295/2003, de 17 de outubro), cada sección é unha sucursal autorizada da autoescola matriz coa mesma titularidade e denominación. Porén, cabe considerar o afastamento dos valores de referencia por algunha sección como un suposto de aplicación parcial da práctica concertada acreditada.

**DÉCIMO
OITAVO.-**

Pola súa banda, a conduta imputada a Asociación Provincial de Autoescuelas de Pontevedra é: a) unha recomendación de prezos; b) con afectación aos concellos do sur da provincia de Pontevedra; c) que incide dun xeito sensible nun gran número de usuarios reais e potenciais por canto o tipo B de permiso de conducir é o máis común e non existen substitutos; e d) que resulta acreditada a súa realización nos anos obxecto da investigación (2003, 2004, e 2005).

Na súa virtude, vistos os artigos citados e os demais de xeral aplicación, o Tribunal Galego de Defensa da Competencia

RESOLVEU

- 1º.-** Declarar responsables da realización dunha práctica concertada, prohibida polo art. 1.1.a) da LDC, consistente na fixación de prezos para a obtención do permiso de conducir tipo B, aos titulares das autoescolas que se citan de seguido, e impoñerlles as sancións que se indican no cadro 9.

Cadro 9. Titulares de autoescolas sancionados e importe das sancións impostas (en euros)

NOME DA AUTOESCOLA	TITULAR	SANCIÓN
A52	Formación Vial A-52, S.L.	9.000
A Ponte	Enseñanzas Automovilísticas Cabral, S.L.	10.000
Aloya	Comunidade de Bens Autoescola Aloya	12.000
Anxo	D. A. A. B.	14.000
Arenal	I. y Á., S.L.	6.000
Balaídos	Autoescuela Balaídos, S.L.	12.000
Bosco	D. J. C. V.	3.000
Calvario	D. U. C. P.	7.500

Caselas	D. E. A. P.	9.000
Cesantes	D. V. A. D. S.	12.000
Coca	Autoescuela Coca, S.L.	9.000
Covelo	D. J. V. L.	4.500
Coya	Autoescuela Coya, S.L.	11.000
De Luís	Escuelas de Conductores de Luís, S.L.	14.000
D L	Escuelas de Conductores de Luis, S.L.	4.000
Doblada	Autoescuela Doblada, S.L.	12.000
Eli's	D. E. M. R.	5.000
España	M. C. M. Á., S.L.	6.000
Faro	Automobilística Faro, S.L.	40.000
Fontán	Comunidade de Bens Autoescuela Fontán C.B.	6.000
Fragoso	D. F. G. M.	9.000
Hispanidad	Centro de Formación Vial Hispanidad. S.L.	4.500
Jarama	Autoescuela Jarama 2000, S.L.	4.500
La Guía	Academia La Guía, S.L.	30.000
Lusant	D. L. S. H.	9.000
Miño	A Guarda Miño Autoescuela, S. L.	10.000
Mondariz	MONDARIZ XESTIÓN, S.L.	10.000
Monte Real	Autoescuela Monterreal, S. L.	24.000
O Rosal	D. F. R. P.	6.000
Olivica	Autoescuela Oteva Olivica, S.L.	7.500
O´Se Alquila	D.ª H. G. F.	22.500
Oya	D. J. M. S. T.	3.000
Paso	Porriño, S.L.	6.000
Peña	D. M. P. M.	12.000
Queimadelos	Queimadelos Portu, S. L.	5.000
Quyaro	Quyaro, S.L.	10.000
Rally	D. L. M. F. L.	8.000
Redondela	D. M. G. E.	8.000
Roda	D. M. B. F.	9.000
Salaberri	Autoescuela Venezuela, S.L.	8.000
S. Benito	Formavial, S.L.	16.500
S. Gregorio	Autoescuela y Técnicos Contables San Gregorio, S.L.	16.000
S. Telmo	Autoescuela San Telmo, S.L.	22.000
Siso	D. E. V. Á.	6.000

Stop	I. y Á., S.L.	4.500
Tomiño	Autoescuela Tomiño, S.L.	8.000
Toural	Autoescuela Toural, CB	12.000
Tuy	Autoescuela Tomiño, S.L.	12.000
Val Miñor	Autoescuela Valmiñor, S.L.	6.000
Vigo	Bregán Vigo, S.L.	3.000

- 2º.-** Declarar responsable á **Asociación Provincial de Autoescuelas de Pontevedra** da realización dunha recomendación colectiva de prezos ós seus asociados, práctica prohibida polo art. 1.1.a) da Lei 16/1989, do 17 de xullo, de defensa da competencia (LDC) e impor á citada Asociación unha multa de **75.000 euros**.
- 3º.-** Instar á Asociación Provincial de Autoescuelas de Pontevedra a modificar nun sentido non restrictivo da competencia o punto 11º dos seus Estatutos, no relativo á función "*Participar en la regulación de precios*", nun período de dous meses a partir da publicación desta Resolución.
- 4º.-** Intimar ós responsables da recomendación colectiva e da práctica concertada de fixación de prezos para que cesen nesas prácticas e no sucesivo se absteñan de realizalas, segundo prevé o art. 9º da LDC, restablecendo a efectiva competencia no sector.
- 5º.-** Instar ao SGDC a que inicie unha investigación sobre a presunta realización dunha práctica concertada polas autoescolas da provincia de Pontevedra que realizan os exames de aptitude na cidade de Pontevedra.
- 6º.-** Ordenar ós responsables da recomendación colectiva e da práctica concertada de fixación de prezos, en conformidade co disposto no artigo 46.5 LDC, a publicación da parte dispositiva desta Resolución no Diario Oficial de Galicia e en dous xornais: un con ampla difusión en Galicia e outro con ampla difusión na provincia de Pontevedra, a costa dos responsables, no mes seguinte á publicación desta Resolución.
- 7º.-** Ordenar aos titulares das autoescolas sancionadas a exhibición da parte dispositiva desta Resolución nun lugar destacado da súa sede, durante un período de tres meses a partir da semana seguinte da súa publicación. Ademais, a Asociación Provincial de Autoescuelas de Pontevedra difundirá entre os seus asociados o texto íntegro desta Resolución no mes seguinte a súa publicación.

8º.- Interesar ao Servizo a vixilancia e o control do cumprimento puntual do anteriormente resolto e ordenado.

Comuníquese esta Resolución ao Servizo Galego de Defensa da Competencia e notifíquese aos interesados, facéndolles saber que contra o mesmo non cabe outro recurso que o contencioso-administrativo ante o Tribunal Superior de Xustiza de Galicia no prazo de dous meses a contar dende o seguinte día ao da súa notificación.